

Οδηγός ορθής πρακτικής για την καλή διαβίωση των ζώων
για
τη διατήρηση, φροντίδα, εκπαίδευση και χρήση των αλόγων

Αυτός ο οδηγός εκπονήθηκε το 2018/19 από την
εθελοντική ομάδα πρωτοβουλίας για ιπποειδή στο
πλαίσιο της Πλατφόρμας ΕΕ για την Ευζωία των Ζώων.

Οι θέσεις που εκφράζονται σε αυτόν τον οδηγό δεν
αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά, από νομική άποψη,
την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ο οδηγός παρουσιάζει την ορθή πρακτική για την καλή
διαβίωση των ζώων για τη διατήρηση, φροντίδα,
εκπαίδευση και χρήση των αλόγων (ίππων). Δεν
προορίζεται για να αντικαταστήσει, να αντικρούσει ή
να θέσει υπό αμφισβήτηση οποιαδήποτε υφιστάμενη
νομοθεσία, χάρτη, οδηγό ή κατευθυντήριες γραμμές.

Οι φωτογραφίες χρησιμοποιούνται σε αυτό το έγγραφο
για να απεικονίσουν μερικές από τις συνθήκες που
περιγράφονται. Δεν πρέπει να θεωρείται ότι
απεικονίζουν τη μόνη λύση στις συνθήκες που
περιγράφονται.

Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιούνται στο έγγραφο
παραχωρούνται από:

Φωτογραφία αρ. 2: Γενική Διεύθυνση για την Υγεία των
Ζώων και τα Κτηνιατρικά Φάρμακα - Υπουργός Υγείας
Ιταλίας

Φωτογραφία αρ. 8, 12 και 15: Janne Winther Christensen

Φωτογραφίες στο παράρτημα 2: Πηγή AWIN, 2015.

Πρωτόκολλο AWIN για την αξιολόγηση της καλής
διαβίωσης αλόγων. DOI: 10.13130/AWIN HORSES 2015

Άλλες φωτογραφίες: Birte Broberg

Αριθμός αναφοράς DOC/12480/2019 Αναθ.1

Ελληνική μετάφραση:

Ippothesis, Panhellenic Equine Welfare Society, Greece

Kleopatra Triantafyllou, Equine Veterinary Surgeon
CertAVP(EP), MSc, DVM, MRCVS

Περιεχόμενο

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	6
3. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	7
3.1 Καταγωγή	7
3.2 Όραση	7
3.3 Αντίδραση φυγής	8
3.4 Ακοή	8
3.5 Κοινωνική αλληλεπίδραση και συμπεριφορά φυσικής άνεσης	9
3.6 Βοσκή και ανάγκη για κίνηση	11
3.7 Μη φυσιολογική συμπεριφορά	11
4. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΑΛΛΑ ΑΛΟΓΑ	12
5. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΕΓΑΣΗΣ	12
5.1 Γενικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη	12
5.2. Στάβλος - εσωτερική στέγαση	13
5.2.1 Ατομικοί άνετοι στάβλοι	13
5.2.2 Συστήματα ομαδικής στέγασης	14
5.2.3 Ιπποθέσια πρόσδεσης ως σύστημα στέγασης	14
5.3. Εσωτερικό κλίμα	14
5.4. Φως	15
5.5. Θόρυβος	15
6. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ (PADDOCK)	15
6.1. Καταφύγιο	15
6.2. Λιβάδι / Περίβολος	16

7. ΦΡΟΝΤΙΔΑ	17
7.1. Γνώση	17
7.2. Ταυτοποίηση και καταγραφή	17
7.3. Επιθεώρηση	17
7.4. Λοιμώδη νοσήματα και βιοασφάλεια	17
7.4.1. Πρόληψη της εξάπλωσης λοιμωδών νοσημάτων	17
7.4.2. Περιορισμός επιδημικής έξαρσης σε πληθυσμό αλόγων	18
7.5. Κτηνιατρική φροντίδα, περίθαλψη	18
7.6. Τακτική υγειονομική περίθαλψη	18
7.6.1. Εμβολιασμός	18
7.6.2. Πρόγραμμα παρακολούθησης ενδοπαρασίτων	19
7.6.3. Φροντίδα οπλών	19
7.6.4. Οδοντική φροντίδα	19
7.7. Τροφή	20
7.8. Νερό	21
8. ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	22
9. ΦΑΡΜΑΚΟΔΙΕΓΕΡΣΗ (ΝΤΟΠΙΝΓΚ)	24
10. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	24
10.1. Είδη σαγής, ζεύξη κτλ.	24
10.2. Μηχανικός εξοπλισμός	24
10.3. Εξοπλισμός ακινητοποίησης	25
10.4. Κουβέρτες	25
11. ΑΛΟΓΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	25
12. ΑΛΟΓΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ, ΑΝΑΨΥΧΗ, ΤΟΥΡΙΣΜΟ	26
12.1. Αθλητισμός	26
12.2. Τουρισμός	27
12.2.1. Άλογα άμαξας	27

13.	ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΡΙΜΑΡΙΣΜΑ	27
13.1	Κοπή της ουράς, τριμάρισμα και εγκοπή	27
13.2	Άλλοι ακρωτηριασμοί	28
14.	ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ	28
14.1	Υπεύθυνη αναπαραγωγή	28
14.2	Μέθοδοι αναπαραγωγής	28
14.3	Τοκετός και απογαλακτισμός	29
15.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΖΩΙΑΣ ΤΩΝ ΑΛΟΓΩΝ	29
16.	ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	30
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	31
	Γλωσσάριο	31
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	32
	Βαθμολογία θρεπτικής κατάστασης	32

1. Εισαγωγή

Το 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πραγματοποίησε συνάντηση για την ευζωία των ιπποειδών, στην οποία συμμετείχαν Κράτη Μέλη αλλά και ενδιαφερόμενοι από τον τομέα των ιπποειδών. Οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης αποκάλυψαν ότι υπάρχουν προκλήσεις σχετικά με την καλή διαβίωση των ιπποειδών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά συνέπεια, οι οργανισμοί World Horse Welfare και Eurogroup for Animals ετοίμασαν την έκθεση «Removing the Blinkers» (Αφαιρώντας τις Παρωπίδες), η οποία παρουσίασε τις προκλήσεις για την καλή διαβίωση των ζώων με περισσότερες λεπτομέρειες.

Στις 14 Μαρτίου 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με την υπεύθυνη ιδιοκτησία και τη φροντίδα των ιπποειδών. Στο ψήφισμά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές Ορθής Πρακτικής στον τομέα των ιπποειδών για διάφορους χρήστες και ειδικούς, σε συνεννόηση με ενδιαφερόμενους φορείς και οργανισμούς του τομέα των ιπποειδών και βάσει υφιστάμενων οδηγιών.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός για την Υγεία των Ζώων (ΟΙΕ) ενέκρινε ένα κεφάλαιο για την ευζωία των ιπποειδών εργασίας του Κώδικα Υγείας Χερσαίων Ζώων τον Μάιο του 2016.

Με βάση το παραπάνω υπόβαθρο και την αρχή ότι κάθε ζώο αξίζει μια «αξιοπρεπή ζωή», είναι απαραίτητο να ελαχιστοποιηθούν συνολικά οι αρνητικές εμπειρίες τους και να τους δοθούν ευκαιρίες να έχουν θετικές εμπειρίες. Αυτός ο οδηγός για τη διατήρηση, τη φροντίδα, την εκπαίδευση και τη χρήση των αλόγων έχει δημιουργηθεί για να επιτευχθεί αυτό ακριβώς.

Τα άλογα διατηρούνται για διάφορους σκοπούς όπως αθλητισμός, αγώνες, διασκέδαση, τουρισμός, αναπαραγωγή, θεραπεία και παραγωγή κρέατος. Οι κανονιστικές διατάξεις για τη διατήρηση και τη φροντίδα των αλόγων διαφέρουν μεταξύ των Κρατών Μελών. Λίγα μόνο έχουν υιοθετήσει ειδική νομοθεσία για την προστασία των αλόγων. Σε ορισμένα Κράτη Μέλη έχουν καταρτιστεί κατευθυντήριες γραμμές είτε από αρμόδιες αρχές είτε από ενδιαφερόμενους. Οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ θεωρείται ότι συμβάλλουν στη βελτίωση της διαβίωσης των αλόγων σε ολόκληρη την Ένωση.

Είναι δύσκολο να εκτιμηθεί με βεβαιότητα ο αριθμός των αλόγων στην ΕΕ. Τα στοιχεία μπορεί να είναι διαθέσιμα, για παράδειγμα, από οργανισμούς αναπαραγωγής, αγώνων ή αθλητισμού ιπποειδών. Ωστόσο, όσον αφορά το κομμάτι του τομέα των ιπποειδών στο οποίο δεν υπάρχει επίσημη οργάνωση, τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα ή είναι αβέβαια. Υπολογίζεται ότι ο πληθυσμός αλόγων της ΕΕ κυμαίνεται από περίπου 4 εκατομμύρια έως περίπου 7,7 εκατομμύρια.

2. Πεδίο εφαρμογής

Αυτός ο οδηγός απευθύνεται σε κάθε άτομο, επαγγελματία και μη, που έχει αγοράσει ή έχει στην κατοχή του ένα ή περισσότερα άλογα ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ασχολείται με τη διατήρηση, φροντίδα, εκπαίδευση και χρήση αλόγων (ίππων). Είναι ευθύνη του ιδιοκτήτη αλόγου ή αλόγων ή του ατόμου που φροντίζει ένα άλογο ή περισσότερα να γνωρίζει τις απαιτήσεις ευζωίας των αλόγων και ως εκ τούτου να χειρίζεται το άλογο ή τα άλογά του με τον κατάλληλο τρόπο.

Παρόλο που αυτός ο οδηγός ισχύει γενικά για όλες τις κατηγορίες αλόγων, δεν αφορά συγκεκριμένα τα άλογα εργασίας, καθώς αυτά καλύπτονται ήδη από το κεφάλαιο 7.12 του Κώδικα Υγείας Χερσαίων Ζώων του Παγκοσμίου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων. Ο οδηγός δεν αφορά τα γαϊδούρια ή τα υβριδιά τους, καθώς αυτά μπορεί να έχουν διαφορετικές συμπεριφορές ή ανάγκες από τα άλογα. (Βλ. Οδηγό ορθής πρακτικής καλής διαβίωσης των ζώων για τη διατήρηση, τη φροντίδα, την εκπαίδευση και τη χρήση γαϊδουριών και υβριδίων γαϊδουριού).

Αυτός ο οδηγός αφορά πεδία όπου δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία της ΕΕ για τα άλογα. Αυτό σημαίνει ότι η μεταφορά, οι μέθοδοι θανάτωσης όπως η σφαγή, η ταυτοποίηση και καταγραφή καθώς και τα ζωοτεχνικά και γενεαλογικά θέματα δεν αναλύονται. Αυτός ο οδηγός επίσης δεν αφορά άλογα τα οποία διατηρούνται υπό άγριες ή ημιάγριες συνθήκες.

Σε αυτόν τον οδηγό ο όρος «άλογο» χρησιμοποιείται για να καλύψει τόσο τα άλογα (ίππους) όσο και τα πόνυ (ιππάρια).

3. Βιολογικά χαρακτηριστικά και συμπεριφορά

3.1 Καταγωγή

Το σημερινό οικόσιτο άλογο, το άλογο Πρζεβάλσκι και άλλα άγρια άλογα, όπως το εξαφανισθέν πλέον Ταρπάν, μοιράζονται έναν κοινό πρόγονο. Οι γνώσεις μας σχετικά με τη φυσική συμπεριφορά των αλόγων προέρχονται εν μέρει από μελέτες σε άλογα Πρζεβάλσκι που επανήλθαν στον αρχικό τους οικότοπο αλλά κυρίως από μελέτες άγριων αλόγων, δηλαδή απογόνων αλόγων τα οποία ξέφυγαν από την οικόσιτη ζωή και ζουν σε φυσικές ή ημιφυσικές συνθήκες με μικρή έως ανύπαρκτη ανθρώπινη παρέμβαση.

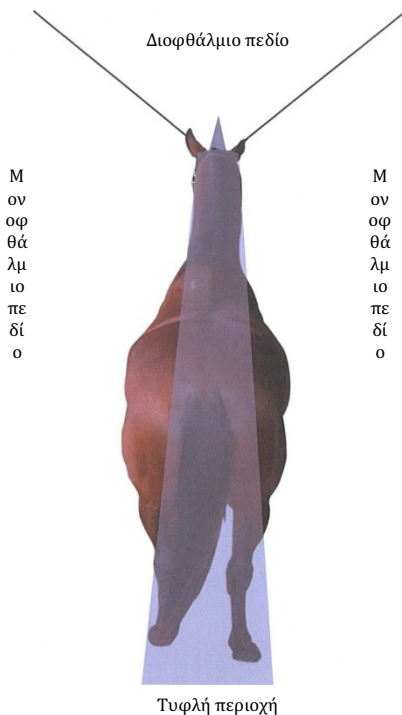

Φωτογραφία 1. Οι γνώσεις μας για τη φυσική συμπεριφορά των αλόγων προέρχονται κυρίως από μελέτες άγριων αλόγων.

Το άλογο εξημερώθηκε πριν από περισσότερα από 5.500 χρόνια. Αν και ορισμένα χαρακτηριστικά όπως το μέγεθος, ο τύπος, το χρώμα, η μετατροπή της τροφής και η ιδιοσυγκρασία έχουν αλλάξει, τα άλογα έχουν διατηρήσει μεγάλο μέρος της συμπεριφοράς των προγόνων τους, π.χ. κοινωνική και τροφική συμπεριφορά. Το άλογο έχει προσαρμοστεί μέσω της εξέλιξης σε μια ζωή ως ένα ζώο θήραμα που ζει σε ανοιχτές πεδιάδες. Αυτό αντανακλάται στη συμπεριφορά των αλόγων και στον τρόπο με τον οποίο έχουν αναπτυχθεί οι αισθήσεις τους.

3.2 Όραση

Τα άλογα έχουν ευρεία όραση, η οποία τους επιτρέπει να ανιχνεύουν κινήσεις σε σχεδόν όλο το πεδίο γύρω τους. Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε ότι η όραση και η ερμηνεία των οπτικών εικόνων των αλόγων είναι σαφώς διαφορετική από αυτήν των ανθρώπων.

Φωτογραφία 2. Το οπτικό πεδίο ενός ιπποειδούς, παρουσιάζοντας τη διοφθάλμια όραση μπροστά, τη μονοφθάλμια όραση στο πλάι και το τυφλό σημείο πίσω και κάτω από το ιπποειδές.

Υπάρχει μία μικρή «τυφλή περιοχή» ακριβώς πίσω και κάτω από ένα άλογο. Επειδή τα μάτια δεν κινούνται πολύ, τα άλογα πρέπει να γυρίσουν το κεφάλι τους για να δουν τι συμβαίνει στην περιοχή του τυφλού σημείου.

Υπάρχει επίσης μια μικρή τυφλή περιοχή σε σχήμα τριγώνου μπροστά από τους μυκτήρες, πράγμα που σημαίνει ότι τα άλογα πρέπει να κουνήσουν το κεφάλι τους για να δουν τι τρώνε, αλλά το αισθάνονται επίσης χάρη στους ευαίσθητους νευρικούς υποδοχείς στο δέρμα τους που συνδέονται με τα μουστάκια τους.

Στο οπτικό πεδίο όπου τα άλογα βλέπουν και με τα δύο μάτια (διοφθάλμια όραση) μπορούν να δουν αντικείμενα με ακρίβεια είτε είναι κοντά είτε σε απόσταση. Αυτός ο τύπος όρασης επιτρέπει στα άλογα να εντοπίζουν είδη τροφής (βλάστηση) στο κοντινό τους περιβάλλον και ταυτόχρονα να εντοπίζουν πιθανούς κινδύνους από απόσταση.

3.3 Αντίδραση φυγής

Στη φύση, η γρήγορη αντίδραση σε κίνδυνο και η διαφυγή (αντίδραση φυγής) είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση. Μεγάλο μέρος αυτής της συμπεριφοράς υπάρχει στο σημερινό οικόσυστημα άλογο. Ξαφνικά ή άγνωστα συμβάντα μπορεί να προκαλέσουν αντιδράσεις πανικού, όπως κλωτσιές ή αντίδραση φυγής, ακόμη και στο πιο ήρεμο άλογο.

3.4 Ακοή

Τα άλογα έχουν καλή ακοή και λόγω της ικανότητάς τους να κινούν τα αυτιά τους ανεξάρτητα, είναι σε θέση να εντοπίζουν ήχους ή θορύβους και να αντιδρούν σε ξαφνικό ή ασυνήθιστο θόρυβο είτε με εγρήγορση ή ακόμη και με αντίδραση φυγής. Τα άλογα στη φύση ή σε περίβολου προτιμούν να παραμένουν σε οπτική επαφή μεταξύ τους. Εάν ένα άλογο φοβηθεί και προσπαθήσει να ξεφύγει από έναν πιθανό κίνδυνο, συνήθως τα υπόλοιπα ακολουθούν. Παρομοίως, ένα ήρεμο και έμπιστο άλογο μπορεί να ηρεμήσει ένα φοβισμένο ή ντροπαλό άλογο.

3.5 Κοινωνική αλληλεπίδραση και συμπεριφορά φυσικής άνεσης

Τα άλογα είναι ζώα κοινωνικά/αγέλης. Υπό φυσικές συνθήκες, τα άλογα ζουν μαζί το ένα με το άλλο, σε σταθερές ομάδες. Οι ομάδες αποτελούνται συνήθως από έναν, ή μερικές φορές περισσότερους από έναν, ενήλικο επιβήτορα και αρκετές φοράδες με απογόνους όπως νεαρά αρσενικά. Υπάρχουν επίσης ομάδες με νεαρούς και μεγαλύτερους επιβήτορες χωρίς φοράδες. Η ομάδα σταθεροποιείται μέσω μιας κοινωνικής τάξης, η οποία αμφισβητείται όταν έρχονται νέα μέλη. Μια νέα κοινωνική τάξη σχηματίζεται συνήθως μέσα σε λίγες ημέρες έως εβδομάδες.

Η ζωή σε σταθερές ομάδες έχει πολλά πλεονεκτήματα, κυρίως σε σχέση με την κοινωνική μετάδοση της συμπεριφοράς ή την αναζήτηση τροφής και νερού, αλλά αποτελεί και μια αμυντική στρατηγική για την αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση των συναντήσεων με αρπακτικά. Για παράδειγμα, σπάνια ξαπλώνουν ταυτόχρονα όλα τα άλογα μιας ομάδας. Κάποιος θα μείνει όρθιος για να φυλάει την ομάδα. Γενικά, τα άλογα έχουν ανήσυχη και ανασφαλή συμπεριφορά, όταν απομονώνονται από τα υπόλοιπα. Όσον αφορά τα οικόσιτα άλογα, η έλλειψη κοινωνικής επαφής τόσο στο πρώιμο όσο και στο ύστερο στάδιο της ζωής μπορεί να προκαλέσει ανάπτυξη μη φυσιολογικής συμπεριφοράς, όπως η κίνηση τύπου εκκρεμές του κεφαλιού και η ταυτόχρονη αλλαγή βάρους από το ένα μπροστινό πόδι στο άλλο που κάνουν άλογα σε στάβλο ή πιο επιθετικές αλληλεπιδράσεις όταν βρίσκονται σε λιβάδια με άλλα άλογα. Επιπλέον, τα νεαρά άλογα που ζουν σε ομάδες είναι ευκολότερα στο χειρισμό και την εκπαίδευση από τα νεαρά άλογα που ζουν απομονωμένα.

Φωτογραφία 3: Το αντανάκλαστικό Flehmen επιτρέπει στο άλογο να διερευνήσει πιο προσεκτικά μία μυρωδιά

Φωτογραφία 4: Η κοινωνική περιποίηση (grooming) είναι μια προτεραιότητα για άλογα

Τα άλογα επικοινωνούν μέσω των αισθήσεων της όρασης, της ακοής, της μυρωδιάς, της στάσης του σώματος και της αφής. Για παράδειγμα, τα άλογα μπορεί να εμφανίσουν το αντανάκλαστικό Flehmen όταν διερευνούν οσμές και γεύσεις ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Η επαφή μπορεί να είναι επιθετική (κλωτσιές και δάγκωμα) ή φιλική (περιποίηση). Μερικές από αυτές τις συμπεριφορές είναι έμφυτες, ενώ άλλες χρειάζονται μάθηση σε νεαρή ηλικία. Τα νεαρά άλογα που διατηρούνται απομονωμένα δυσκολεύονται να συνδεθούν ή να επικοινωνήσουν με άλλα άλογα εάν εισαχθούν σε μια ομάδα σε μεταγενέστερο στάδιο.

Τα άλογα έχουν διαφορετικούς τύπους συμπεριφοράς φυσικής άνεσης. Η συμπεριφορά άνεσης εμφανίζεται ακόμη και σε άλογα που τα περιποιούνται τακτικά και εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς, όπως αντίδραση σε κνησμό του δέρματος, απώθηση των εντόμων και διατήρηση του τριχώματός τους σε καλή κατάσταση, ή κοινωνικό σκοπό. Η συμπεριφορά άνεσης περιλαμβάνει το τσίμπημα με τα δόντια, το ξύσιμο με ένα πόδι (συνήθως το πισινό), το τρίψιμο σε ένα αντικείμενο, το κύλισμα στην άμμο, τη λάσπη ή το χιόνι κτλ. και την κοινωνική περιποίηση, όπου δύο άλογα περιποιούνται το ένα το άλλο (συνήθως στο ακρώμιο ή τη ράχη).

Φωτογραφία 5. Ξύσιμο με ένα πόδι.

Φωτογραφία 6. Κύλισμα στην άμμο.

Αν και τα άλογα είναι κοινωνικά ζώα, έχουν έναν κοινωνικό χώρο, ο οποίος καθορίζει την απόσταση που επιθυμούν να κρατήσουν από άλλα άλογα. Αυτή η απόσταση είναι ατομική και εξαρτάται από την ηλικία και από το πόσο καλά τα άλογα γνωρίζουν το ένα το άλλο. Κατά την κοινωνική περιποίηση, για παράδειγμα, η απόσταση είναι μηδενική. Τα άλογα μπορεί επίσης κάποιες φορές να στέκονται κοντά το ένα στο άλλο όταν προσπαθούν να απομακρύνουν έντομα. Τα πουλάρια και τα νεαρά άλογα φαίνεται να έχουν πολύ στενό ή λιγότερο ανεπτυγμένο κοινωνικό χώρο και μπορεί κάποιες φορές να ξαπλώσουν σε κοντινή απόσταση το ένα από το άλλο. Όταν τα άλογα μένουν σε ένα κατάλυμα ομαδικά, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ο κοινωνικός τους χώρος, όταν αποφασιστεί πόσος χώρος πρέπει να τους δοθεί.

Φωτογραφία 7. Άλογα που στέκονται δίπλα-δίπλα για να διώχνουν τα έντομα το ένα από το κεφάλι του άλλου.

Τα άλογα έχουν διαφορετικές φάσεις ύπνου. Συγκεκριμένα, τα άλογα χρειάζονται μια φάση ύπνου κάθε 24ωρο, στο οποίο ξαπλώνουν στις πλευρές τους με τα άκρα τους εκτεταμένα και τους μύες τους χαλαρούς. Για να το επιτύχουν αυτό πρέπει να αισθάνονται ασφαλή, να έχουν αρκετό χώρο και να είναι στεγνός ο χώρος στον οποίον ξαπλώνουν. Είναι σημαντικό να το θυμάστε αυτό σε σχέση με το μέγεθος και τον τύπο στέγασης για άλογα.

Φωτογραφία 8. Τα άλογα πρέπει να ξαπλώνουν στο πλάι για να μπορέσουν να κοιμηθούν βαθιά. Η φυσική τους θέση είναι με εκτεταμένα τα πόδια, τον τράχηλο και το κεφάλι.

3.6 Βοσκή και ανάγκη για κίνηση

Υπό φυσικές συνθήκες, τα άλογα περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας αναζητώντας τροφή. Ανάλογα με τη διαθεσιμότητα της τροφής, ενδέχεται να μετακινηθούν σε μεγάλες αποστάσεις. Τα άλογα έχουν ανάγκη να κινούνται. Εάν μείνουν για ορισμένο χρονικό διάστημα σε μία περιοχή που περιορίζει την ικανότητά τους να κινηθούν, θα εκφράσουν έντονα αυτήν την ανάγκη, όταν τους επιτραπεί η ελεύθερη κίνηση. Ειδικά για τα πουλάρια και τα νεαρά άλογα, η ελεύθερη κίνηση και το παιχνίδι με άλλα άλογα είναι σημαντικά στοιχεία για την ανάπτυξη των μυών, των αρθρώσεων, των τενόντων και της δομής των οστών. Επιπλέον, η ελεύθερη κίνηση θα ενισχύσει την ισορροπία και τον συντονισμό τους.

Τα άλογα είναι φυτοφάγα. Ο φυσικός τρόπος βοσκής ενός αλόγου είναι να κινείται αργά προς τα εμπρός με το κεφάλι προς τα κάτω και να βόσκει. Η περίοδος κατά την οποία δεν τρώνε συνήθως δεν υπερβαίνει τις 3-4 ώρες. Αυτή η λίγο-πολύ συνεχής λήψη τροφής ταιριάζει στο πεπτικό σύστημα του αλόγου, το οποίο έχει σχετικά μικρό στομάχι αλλά μεγάλο παχύ και τυφλό έντερο. Στο παχύ και το τυφλό έντερο γίνεται μια μικροβιακή διάσπαση της τροφής, ιδιαίτερα των ινωδών υλικών τα οποία δεν χωνεύτηκαν στο λεπτό έντερο.

3.7 Μη φυσιολογική συμπεριφορά

Οι μη φυσιολογικές συμπεριφορές παρατηρούνται σπάνια ή δεν παρατηρούνται ποτέ σε άλογα που ζουν υπό φυσικές συνθήκες. Οι μη φυσιολογικές συμπεριφορές αποτελούν ένδειξη ότι το περιβάλλον και/ή οι συνθήκες υπό τις οποίες τα άλογα διατηρούνται ή διατηρούνταν στο παρελθόν δεν ικανοποιούν τις ανάγκες τους. Η μόνιμη δυσλειτουργία του κεντρικού νευρικού συστήματος ως απόκριση σε αγχωτικές καταστάσεις μπορεί να σημαίνει ότι οι στερεότυπες συμπεριφορές που έχουν αναπτυχθεί μπορεί να μην εξαφανιστούν παρά τις μεταγενέστερες αλλαγές στο περιβάλλον ή τις συνθήκες. Πολλές μη φυσιολογικές συμπεριφορές είναι στερεότυπες όπως η μάσηση αντικειμένων ταυτόχρονα με θορυβώδη εισπνοή και εκπνοή (crib biting), η ίδια κίνηση χωρίς τη μάσηση (wind sucking), το επαναλαμβανόμενο περπάτημα μέσα στο στάβλο (stable walking), το κούνημα του κεφαλιού από άκρη σε άκρη ενώ το άλογο στηρίζεται στα μπροστινά πόδια (weaving) και ο αυτοακρωτηριασμός (π.χ. τα άλογα δαγκώνουν τον εαυτό τους). Τα άλογα μπορεί επίσης να δείξουν την υπονόμηση της ευζωίας τους με πιο διακριτικούς τρόπους όπως να γίνουν απαθείς ή να μην ανταποκρίνονται.

Φωτογραφία 9. Η μάσηση αντικειμένων μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιαδήποτε κατάλληλη επιφάνεια

Πολλές μη φυσιολογικές συμπεριφορές μπορεί να είναι φυσιολογικές συμπεριφορές που εμφανίζονται σε μη φυσιολογική συχνότητα, όπως η επιθετική συμπεριφορά. Η ανάπτυξη μη φυσιολογικών συμπεριφορών διαφέρει από άλογο σε άλογο. Είναι μια παρανόηση ότι οι στερεότυπες συμπεριφορές είναι μεταδοτικές. Εάν τα άλογα στον ίδιο στάβλο αναπτύξουν την ίδια μη φυσιολογική συμπεριφορά, αυτό πιθανότατα είναι απόρροια του ότι διατηρούνται υπό τις ίδιες μη βέλτιστες συνθήκες. Επιπλέον, τα συγγενή άλογα ενδέχεται να έχουν την ίδια ευαισθησία στο άγχος.

4. Επικοινωνία με άλλα άλογα

Όπως αναφέραμε παραπάνω, τα άλογα είναι κοινωνικά ζώα και η έλλειψη κοινωνικής επαφής με άλλα άλογα είτε νωρίς είτε αργότερα στη ζωή μπορεί να προκαλέσει το να αναπτυχθούν διάφορες μη φυσιολογικές συμπεριφορές και να μην αναπτυχθούν οι φυσιολογικές κοινωνικές συμπεριφορές. Τα άλογα προτιμούν την πλήρη φυσική και άμεση επαφή σε περιβάλους, βοσκότοπους ή σε ομαδική στέγαση.

Φωτογραφία 10. Η κοινωνική επαφή είναι σημαντική για τα άλογα.

Συνιστάται τα άλογα, τουλάχιστον για κάποια περίοδο μες στην ημέρα, να έχουν πλήρη φυσική επαφή με άλλα άλογα σε ένα περιβάλο, ένα βοσκότοπο ή μία ομαδική στέγαση. Αυτό καθιστά δυνατή την κοινωνική περιποίηση και ειδικά για τα νεαρά άλογα επιτρέπει την ανάπτυξη φυσιολογικών κοινωνικών συμπεριφορών, όπως η εκμάθηση της ανάγνωσης σημάτων άλλων αλόγων. Τα άλογα πρέπει πάντα να μπορούν τουλάχιστον να βλέπουν άλλα άλογα.

5. Συστήματα στέγασης

5.1 Γενικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη

Η ανάγκη κοινωνικής επαφής με άλλα άλογα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό καταλύματος για άλογα. Επιπλέον, κάθε κατάλυμα πρέπει να έχει διαστάσεις τέτοιες ώστε να ταιριάζει στο μέγεθος του αλόγου έτσι ώστε το άλογο να μπορεί ανά πάσα στιγμή να ξαπλώνει εύκολα, να ξεκουράζεται σε φυσική θέση (βλ. φωτογραφία 8), να περιστρέφεται, να σηκώνεται ανεμπόδια και να στέκεται σε φυσική θέση.

Το κατάλυμα πρέπει να κατασκευάζεται και να συντηρείται έτσι ώστε να μην υπάρχουν αιχμηρές άκρες ή προεξοχές που μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμό στα άλογα. Τα υλικά με τα οποία μπορεί να έρθουν σε επαφή τα άλογα δεν πρέπει να είναι επιβλαβή για τα ζώα και πρέπει να μπορούν να καθαριστούν και να απολυμανθούν καλά.

Τα παράθυρα σε καταλύματα για άλογα θα πρέπει να είναι κατασκευασμένα από άθραυστο γυαλί ή να προστατεύονται από κατάλληλα κατασκευασμένο πλέγμα ή κάτι παρόμοιο ώστε να αποτρέπεται το σπάσιμο του γυαλιού από τα άλογα και ο πιθανός τραυματισμός τους.

Φωτογραφία 11. Παράθυρο με πλέγμα.

Η περιοχή που ξαπλώνουν τα άλογα πρέπει να μην είναι ολισθηρή και να είναι εφοδιασμένη με επαρκές και κατάλληλο υλικό στρωμνής ώστε να εξασφαλίζεται μια στεγνή και άνετη περιοχή ανάπαυσης.

Οι διάδρομοι πρέπει να έχουν αντιολισθητική επιφάνεια και να είναι αρκετά φαρδιοί ώστε να επιτρέπουν στα άλογα να περνούν το ένα δίπλα από το άλλο με ασφάλεια και χωρίς δυσκολία. Συνιστάται οι πόρτες να έχουν φάρδος τουλάχιστον 1,2 μέτρα για άλογα και 1,1 μέτρα για πόνυ και είτε να είναι συρόμενες πόρτες είτε ανοιχτές προς τα έξω. Οι πόρτες σε ατομικούς άνετους στάβλους ή συστήματα ομαδικής στέγασης πρέπει να είναι εφοδιασμένες με συσκευές που δένουν τόσο στο πάνω όσο και στο κάτω μέρος.

Το ύψος του εσωτερικού χώρου πρέπει να επιτρέπει στα άλογα να στέκονται στη φυσική τους θέση και να κινούν το κεφάλι τους φυσιολογικά.

Όταν το κατάλυμα για άλογα βρίσκεται υπό σχεδιασμό, κατασκευή ή ανακαίνιση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο κίνδυνος πυρκαγιάς. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να είναι πυρίμαχα. Ο υπεύθυνος για τα άλογα πρέπει να έχει σχέδιο έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση πυρκαγιάς ή φυσικών καταστροφών (πχ. πλημμύρες).

5.2. Στάβλος - εσωτερική στέγαση

Το πιο συνηθισμένο σύστημα εσωτερικού χώρου είναι ατομικοί άνετοι στάβλοι και σε ορισμένες περιοχές υποθέσια πρόσδεσης. Ωστόσο, η ομαδική στέγαση γίνεται όλο και πιο δημοφιλής, ειδικά για νεαρά άλογα.

5.2.1 Ατομικοί άνετοι στάβλοι

Οι ατομικοί στάβλοι πρέπει να έχουν διαστάσεις οι οποίες να ταιριάζουν στο μέγεθος του αλόγου ώστε το άλογο να μπορεί να ξαπλώνει σε μια φυσική πλευρική θέση (βλ. φωτογραφία 8), να γυρίζει και να σηκώνεται ανεμπόδιστα και να στέκεται σε φυσική θέση. Οι στάβλοι για πουλάρια ή για φοράδα με πουλάρι που θηλάζει πρέπει να είναι μεγαλύτεροι από τους στάβλους για μεμονωμένα άλογα. Όταν λαμβάνονται υπόψη οι χωρικές προϋποθέσεις, πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που ξοδεύει το άλογο στον στάβλο. Ο στάβλος πρέπει να είναι μεγαλύτερος εάν το άλογο είναι σταβλισμένο για μεγάλο μέρος της ημέρας. Το άνω μέρος των χωρισμάτων μεταξύ των στάβλων δεν πρέπει να είναι συμπαγές, αλλά να επιτρέπει στα άλογα σε γειτονικούς στάβλους να βλέπουν το ένα το άλλο και να επιτρέπει επαρκή αερισμό. Τα εξαρτήματα όπως ο εξοπλισμός τροφής και παροχής νερού πρέπει να τοποθετούνται, να σχεδιάζονται και να συντηρούνται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται ο τραυματισμός του αλόγου και να αποφεύγεται, στο μέτρο του δυνατού, η ρύπανση με ούρα και κόπρανα.

Φωτογραφία 12. Μεμονωμένοι στάβλοι που επιτρέπουν στα άλογα να αγγίζουν το ένα το άλλο.

Φωτογραφία 13. Μεμονωμένοι στάβλοι που επιτρέπουν στα άλογα να βλέπουν το ένα το άλλο.

5.2.2 Συστήματα ομαδικής στέγασης

Στα συστήματα ομαδικής στέγασης, η συνολική επιφάνεια εδάφους πρέπει να επιτρέπει την ελεύθερη κίνηση, την εύκολη πρόσβαση και τον επαρκή χώρο στους σταθμούς τροφής και πόσης νερού και να διασφαλίζει μια στεγνή περιοχή στρωμένης αρκετά μεγάλης ώστε να μπορούν όλα τα άλογα να ξαπλώνουν ανενόχλητα ταυτόχρονα. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο χώρος πρέπει να είναι διαμορφωμένος ώστε να επιτρέπει την προσωρινή πρόσδεση αλόγων, για παράδειγμα όταν τρέφονται με συμπυκνωμένη τροφή. Πρέπει να φροντίζεται να επιλέγονται ομάδες αλόγων που είναι συμβατές. Άλογα με ασθένεια ή τραυματισμό ή αποκλίνουσα συμπεριφορά (για παράδειγμα επιθετικότητα) πρέπει να αντιμετωπίζονται ανάλογα και η ομαδική στέγαση μπορεί να μην είναι κατάλληλη για τέτοια ζώα. Πρέπει να είναι πάντα διαθέσιμες εγκαταστάσεις για προσωρινό διαχωρισμό αλόγων. Ο σχεδιασμός του ομαδικού συστήματος στέγασης πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα άλογα μπορούν να απομακρυνθούν το ένα από το άλλο και να έχουν πρόσβαση σε τροφή και νερό ανά πάσα στιγμή. Τα αδιέξοδα και οι απότομες γωνίες πρέπει να αποφεύγονται για να αποφευχθεί η παγίδευση των αλόγων.

Φωτογραφία 14. Άλογα σε ένα σύστημα ομαδικής στέγασης με πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο

5.2.3 Ιπποθέσια πρόσδεσης ως σύστημα στέγασης

Τα ιπποθέσια πρόσδεσης περιορίζουν σοβαρά τις κινήσεις ενός αλόγου και, καθώς το άλογο είναι συχνά δεμένο με το κεφάλι μπροστά σε τοίχο, περιορίζουν επίσης την ικανότητα των αλόγων να βλέπουν τι συμβαίνει γύρω τους. Αυτό το σύστημα στέγασης δεν συνιστάται και πρέπει να καταργηθεί σταδιακά. Εν τω μεταξύ, πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις. Το πλάτος του ιπποθεσίου θα πρέπει τουλάχιστον να επιτρέπει στο άλογο να ξαπλώνει με τα πόδια του εκτεταμένα. Το ιπποθέσιο πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει το άλογο ως κατάλυμα, να διαθέτει χώρο για την ταϊστρα του αλλά και να του επιτρέπει την πρόσβαση στο νερό.

Εκτός από το κεφάλι του αλόγου, τα χωρίσματα πρέπει να έχουν ύψος περίπου παρόμοιο με το ύψος του αλόγου στο ακρώμιο. Τα χωρίσματα πρέπει να είναι συμπαγή και να εκτείνονται σε όλο το μήκος του στάβλου ώστε να μην μπορούν τα άλογα που βρίσκονται σε διπλανά ιπποθέσια να κλωτσήσουν το ένα το άλλο. Εάν τα χωρίσματα στο κεφάλι του αλόγου είναι υψηλότερα, το πάνω μέρος δεν πρέπει να είναι συμπαγές αλλά να επιτρέπει στα άλογα σε διπλανά ιπποθέσια να βλέπουν το ένα το άλλο. Το μήκος πρόσδεσης πρέπει να επιτρέπει στο άλογο να φτάσει την τροφή και το νερό και να ξαπλώσει χωρίς δυσκολία. Όταν ξαπλώνει, το άλογο πρέπει να μπορεί να ακουμπήσει πλήρως το κεφάλι στο πάτωμα. Πρέπει να ληφθούν μέτρα για να αποφεύγεται η παγίδευση ενός ποδιού στην πρόσδεση. Αυτό μπορεί να γίνει περνώντας την πρόσδεση μέσω ενός δακτυλίου ή μιας τρύπας, με το σχοινί τοποθετημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να διατηρείται αρκετά σφιχτός επιτρέποντας παράλληλα στο άλογο να κινείται επαρκώς για να φτάσει στην τροφή και το νερό του και να ξαπλώσει.

5.3. Εσωτερικό κλίμα

Το εσωτερικό κλίμα είναι σημαντικό για την καλή διαβίωση και την υγεία των αλόγων. Ένα ακατάλληλο κλίμα εσωτερικού χώρου μπορεί να είναι επιβλαβές, ειδικά για το αναπνευστικό σύστημα των αλόγων, ενώ τα οφέλη του φρέσκου, καθαρού αέρα δεν πρέπει να υποτιμούνται. Επομένως, τα επίπεδα σκόνης, η σχετική υγρασία του

αέρα, η θερμοκρασία και οι συγκεντρώσεις αερίων θα πρέπει να διατηρούνται σε επίπεδα που δεν είναι επιβλαβή για τα άλογα μέσω της παροχής καταλλήλου και επαρκούς εξαερισμού, ιδανικά φυσικού, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να χρειαστούν μηχανικά συστήματα/αναγκαστικής κίνησης του αέρα. Αυτά θα πρέπει να παρέχουν μια καλή και ομοιόμορφα κατανεμημένη ροή αέρα σε όλα τα μέρη του καταλύματος των αλόγων χωρίς περιττά ρεύματα.

5.4. Φως

Κατά τις κανονικές ώρες της ημέρας, θα πρέπει να υπάρχει φυσικό φως, συμπληρωμένο με τεχνητό φως εάν είναι απαραίτητο, σε επίπεδο επαρκές ώστε τα άλογα να βλέπουν καθαρά το ένα το άλλο και το περιβάλλον τους. Ως κατευθυντήρια γραμμή, τα επίπεδα φωτός πρέπει να είναι τόσο φωτεινά ώστε ένας άνθρωπος να μπορεί να διαβάσει εύκολα μια εφημερίδα. Επιπλέον, πρέπει να είναι συνεχώς διαθέσιμος επαρκής φωτισμός, είτε σταθερός είτε φορητός, ώστε τα άλογα να μπορούν να εξεταστούν ενδελεχώς ανά πάσα στιγμή. Οι πηγές φωτός πρέπει να είναι σε μέρη που δεν μπορούν να φτάσουν τα άλογα ή να προστατεύονται από κατάλληλα εξαρτήματα.

Το πρόγραμμα φωτισμού πρέπει να ακολουθεί ρυθμό 24 ωρών και να περιλαμβάνει επαρκείς αδιάλειπτες περιόδους φωτός και σκοταδιού. Ως κατευθυντήρια γραμμή, η σκοτεινή περίοδος πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 6 ώρες και η περίοδος φωτός τουλάχιστον 8 ώρες. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για άλογα που μένουν έξω.

5.5 Θόρυβος

Ο θόρυβος στους στάβλους δεν πρέπει να υπερβαίνει το επίπεδο και τη συχνότητα που επηρεάζει αρνητικά την υγεία ή την ευζωία των αλόγων. Σε εσωτερικούς χώρους, πρέπει να αποφεύγεται οποιαδήποτε έκθεση αλόγων σε μηχανικό, σταθερό, ξαφνικό ή δυνατό θόρυβο.

6. Εξωτερικοί χώροι / paddock

Τα άλογα πρέπει να προστατεύονται από δυσμενείς καιρικές συνθήκες καθώς και από έντομα και πιθανούς θηρευτές όσο είναι εύλογα εφικτό.

6.1. Καταφύγιο

Πρέπει να υπάρχει επαρκές καταφύγιο όλο το χρόνο: το καλοκαίρι για να παρέχει στα άλογα σκιά από τη θερμότητα του ήλιου και προστασία από ιπτάμενα έντομα και το χειμώνα για να τα προστατεύσει από συνθήκες με υγρασία, άνεμο και κρύο. Το καταφύγιο πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο ώστε να παρέχει προστασία και άνεση σε όλα τα άλογα ταυτόχρονα.

Το φυσικό περιβάλλον, όπως δέντρα, φράχτες ή άλλη φυσική βλάστηση ή ειδικά χτιστά καταφύγια μπορεί να παρέχουν κατάλληλη προστασία.

Φωτογραφία 15. Το καταφύγιο πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο ώστε να παρέχει προστασία σε όλα τα άλογα ταυτόχρονα.

Δεν έχουν όλα τα άλογα την ίδια ικανότητα να αντέχουν σε ψυχρές χειμερινές συνθήκες. Ελαφρύτερες φυλές αλόγων ή φυλές που δεν είναι προσαρμοσμένες στις ψυχρές συνθήκες είναι λιγότερο ανθεκτικές από το ισλανδικό άλογο, για παράδειγμα, ή από τα πόνυ Shetland ή Exmoor.

6.2. Λιβάδι / Περίβολος

Συνιστάται σε όλα τα άλογα να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε περίβολο ή λιβάδια, μαζί με άλλα άλογα όπου είναι δυνατόν, προκειμένου να ικανοποιηθεί η ανάγκη τους για ελεύθερη κίνηση και κοινωνική επαφή. Ωστόσο, μπορεί να υπάρχουν καταστάσεις όπου οι κτηνιατρικές συμβουλές ή οι ακραίες καιρικές συνθήκες δεν το συνιστούν.

Φωτογραφία 16. Συνιστάται στα άλογα να έχουν καθημερινή πρόσβαση σε περίβολο ή λιβάδια, μαζί με άλλα άλογα όπου είναι δυνατόν.

Οι περίβολοι και τα λιβάδια πρέπει να στεγνώνουν καλά για να αποφεύγονται οι λασπωμένες συνθήκες όσο το δυνατόν περισσότερο. Πρέπει να μην περιέχουν επικίνδυνα αντικείμενα και να ελέγχονται τακτικά για δηλητηριώδη φυτά.

Οι φράκτες πρέπει να είναι ευδιάκριτοι για τα άλογα, να συντηρούνται καλά, να είναι κατάλληλου τύπου και να έχουν το κατάλληλο ύψος για να αποτρέπεται η διαφυγή των αλόγων. Το επαρκές ύψος του φράχτη εξαρτάται από τον τύπο των αλόγων μέσα στον περίβολο ή το λιβάδι. Η απόσταση μεταξύ στύλων και σανιδών/συρμάτων θα εξαρτηθεί επίσης από το μέγεθος των αλόγων. Δεν πρέπει να χρησιμοποιείται συρματόπλεγμα.

Ως κατευθυντήρια γραμμή, θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον 330 m² περιβόλου ανά άλογο και κανένας περίβολος δεν πρέπει να είναι μικρότερος από 800 m² όταν χρησιμοποιείται μόνο για την έξοδο των αλόγων. Για να παρέχουν αρκετό γρασίδι, τα λιβάδια πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερα.

Όταν τα άλογα έρχονται σε επαφή με νέους τύπους φράχτη, αυτό πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια της ημέρας ενώ θα πρέπει να επιβλέπονται για μια κατάλληλη χρονική περίοδο όταν έρχονται σε επαφή με έναν νέο τύπο φράχτη ή αφού μετακινηθούν σε ένα νέο περίβολο ή λιβάδι.

Τα άλογα, όταν ομαδοποιούνται σε περιβόλους ή βοσκότοπους, πρέπει επίσης να παρακολουθούνται για μια ανάλογη χρονική περίοδο, δηλαδή έως ότου σταματήσουν οι επιθετικές αλληλεπιδράσεις και τα άλογα ξαναρχίσουν να τρέφονται. Όταν πρόκειται να εισαχθούν νέα άλογα σε μια υπάρχουσα ομάδα, συνιστάται τα άλογα να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους, π.χ. σε γειτονικούς στάβλους ή περιβόλους, πριν αναμιχθούν εντελώς.

Δεν συνιστάται το δέσιμο κατά την βοσκή. Περιορίζει την ελεύθερη κίνηση του αλόγου και δεν επιτρέπει κοινωνική επαφή με άλλα άλογα. Επιπλέον, υπάρχει ο κίνδυνος τα δεμένα άλογα να μπλεχτούν στο σχοινί τους και να τραυματιστούν.

Η χρήση ιπποπέδης (παστούρωμα) πρέπει να αποθαρρύνεται.

7. Φροντίδα

7.1. Γνώση

Τα άλογα πρέπει να φροντίζονται από επαρκή αριθμό ατόμων που διαθέτουν την κατάλληλη ικανότητα, γνώση και επαγγελματική κατάρτιση.

7.2 Ταυτοποίηση και καταγραφή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει διατάξεις σχετικά με τις μεθόδους αναγνώρισης και καταγραφής των ιπποειδών.

Οι διατάξεις σχετικά με την ταυτοποίηση και την καταγραφή αλόγων είναι περίπλοκες και ως εκ τούτου τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τα άλογα καλούνται να αναζητήσουν πιο εμπειριστατωμένες πληροφορίες στην αρμόδια αρχή που ασχολείται με αυτό το θέμα στο Κράτος Μέλος όπου ζει το άλογο.

7.3 Επιθεώρηση

Όλα τα άλογα, όπως αυτά που βρίσκονται σε περίβολο και λιβάδια, πρέπει να επιθεωρούνται τουλάχιστον μία φορά την ημέρα και κατά προτίμηση συχνότερα. Άλογα με ασθένεια ή τραυματισμό, φοράδες στα τέλη της εγκυμοσύνης, νεογέννητα πουλάρια, άλογα που έχουν εισαχθεί πρόσφατα σε κάποια ομάδα, επιβήτορες κατά τη διάρκεια της εποχής ζευγαρώματος και πολύ μεγάλα σε ηλικία άλογα πρέπει να επιθεωρούνται πιο συχνά.

Κάθε άλογο που φαίνεται άρρωστο ή τραυματισμένο πρέπει να λαμβάνει κατάλληλη φροντίδα χωρίς καθυστέρηση. Εάν το άλογο δεν ανταποκρίνεται σε τέτοια φροντίδα ή εάν το άλογο πονάει, πρέπει να ζητείται η συμβουλή ενός κτηνιάτρου χωρίς καθυστέρηση. Όπου είναι απαραίτητο, τα άρρωστα ή τραυματισμένα άλογα πρέπει να διαχωρίζονται από τα υπόλοιπα σε κατάλληλα καταλύματα.

7.4 Λοιμώδη νοσήματα και βιοασφάλεια

Η εξάπλωση λοιμωδών νοσημάτων είναι ένας από τους κύριους λόγους για τη μειωμένη ευημερία, τυχόν ασθένειες και τη θνησιμότητα των αλόγων ενώ επίσης αποτελεί αιτία σημαντικής οικονομικής απώλειας για τους τομείς διαχείρισης των αλόγων.

7.4.1 Πρόληψη της εξάπλωσης λοιμωδών νοσημάτων

Για την αποφυγή εξάπλωσης λοιμωδών νοσημάτων, συνιστάται πάντα ο διαχωρισμός οποιουδήποτε αλόγου με κλινικά συμπτώματα ασθένειας από τα υπόλοιπα άλογα. Τα άλογα που προσβάλλονται από αναπνευστικό λοιμώδες νόσημα συχνά εμφανίζουν γενική αδιαθεσία, δεν τρώνε ή δεν πίνουν όπως συνήθως. Άλλα συμπτώματα μπορεί να είναι τα εξής: υψηλή θερμοκρασία σώματος (πυρετός), αυξημένος αναπνευστικός ρυθμός, βήχας, ρινικό έκκριμα, διόγκωση λεμφαδένων και νευρολογικά προβλήματα. Τα άλογα που προσβάλλονται από λοιμώδη δερματικά νοσήματα εμφανίζουν δερματικές ανωμαλίες που συνάδουν με λοίμωξη του δέρματος, απώλεια τριχώματος σε τμήματα, ερεθισμό του δέρματος κτλ. Ο χειρισμός κάθε τύπου λοιμωδών νοσημάτων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις συστάσεις του παρόντος κεφαλαίου.

Δεδομένου ότι όλα τα λοιμώδη νοσήματα έχουν περίοδο επώασης (χρόνος από τη στιγμή που ο λοιμογόνος παράγοντας εισέρχεται στο σώμα μέχρι το άλογο να εμφανίσει συμπτώματα νοσήματος), συνιστάται τα άλογα που έχουν έρθει πρόσφατα να μπαίνουν σε καραντίνα, χωρισμένα από τα μόνιμα άλογα των εγκαταστάσεων για επαρκή χρονική περίοδο (τουλάχιστον 10-14 ημέρες, ανάλογα με την κατάσταση της υγείας των αλόγων). Πρέπει να επαληθεύεται η κατάσταση εμβολιασμού των νεοαφιχθέντων αλόγων. Η θερμοκρασία των αλόγων σε καραντίνα θα πρέπει να παρακολουθείται καθημερινά και να πραγματοποιούνται διαγνωστικές εξετάσεις για να αποκλειστεί το ενδεχόμενο κάποιο άλογο να έχει λοίμωξη ή να είναι φορέας.

Όταν αλλάζουν τα άλογα που κατοικούν στις εγκαταστάσεις, πρέπει να γίνεται καθαρισμός και απολύμανση των στάβλων και των μεταφορικών οχημάτων. Πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι άνθρωποι που διαχειρίζονται τα

άλογα κατανοούν τις βασικές αρχές υγιεινής. Δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ο ίδιος εξοπλισμός σε διαφορετικά άλογα ώστε να προλαμβάνεται η εξάπλωση ασθενειών, π.χ. λοιμώδης αденίτιδα ή δερματοφυτίαση. Δεν πρέπει να επιτρέπεται στα άλογα να πίνουν από κοινόχρηστες πηγές νερού όταν συγκεντρώνονται σε νέες ομάδες (σε επιδείξεις, διαγωνισμούς, πωλήσεις κτλ.).

7.4.2 Περιορισμός επιδημικής έξαρσης σε πληθυσμό αλόγων

Ανάλογα με τον τύπο του νοσήματος που προκαλεί την έξαρση, πρέπει να ληφθούν διάφορα μέτρα βιοασφάλειας για τον περιορισμό και τον έλεγχο της εξάπλωσης εντός του πληθυσμού που κινδυνεύει. Όλοι οι ιδιοκτήτες αλόγων πρέπει να ακολουθούν τις συστάσεις που καθορίζονται από τις αρχές ή τις επαγγελματικές οργανώσεις ως ελάχιστο πρότυπο. Αυτές περιλαμβάνουν το διαχωρισμό των ασθενών αλόγων, την καραντίνα των χώρων ή περιοχών που έχουν μολυνθεί και την εφαρμογή προτύπων για την υγιεινή, την απολύμανση, τη μεταφορά και τη συγκέντρωση ομάδων αλόγων (για εκδηλώσεις, επιδείξεις κτλ.).

7.5 Κτηνιατρική φροντίδα, περίθαλψη

Ένα άλογο που φαίνεται άρρωστο ή τραυματισμένο πρέπει να λαμβάνει κατάλληλη φροντίδα χωρίς καθυστέρηση. Εάν το άλογο δεν ανταποκρίνεται γρήγορα σε τέτοια φροντίδα, πρέπει να καλέσετε έναν κτηνίατρο για να εξετάσει το άλογο. Πρέπει να είναι πάντα διαθέσιμες κάποιες εγκαταστάσεις για προσωρινό διαχωρισμό αλόγων με ασθένεια ή τραυματισμό από τα υπόλοιπα άλογα.

Τα γενικά συμπτώματα ασθένειας μπορεί να περιλαμβάνουν ανορεξία, κατάθλιψη, αλλαγή συμπεριφοράς, κολικό, διάρροια, βήχα, φτέρνισμα, εκκρίσεις από τα μάτια ή τη μύτη, δερματίτιδα, απώλεια τριχώματος, κνησμό, χωλότητα, πόνο στη σπονδυλική στήλη, απροθυμία κίνησης, κούνημα του κεφαλιού και έκφραση προσώπου ή στάση του σώματος που δείχνει πόνο.

Η φαρμακευτική αγωγή των αλόγων πρέπει να βασίζεται στην εξέταση, την αξιολόγηση κλινικών συμπτωμάτων και την επαρκή διάγνωση από κτηνίατρο. Μόνο φάρμακα που συνταγογραφούνται από κτηνίατρο για ένα συγκεκριμένο άλογο πρέπει να χρησιμοποιούνται για το ίδιο.

Σε περίπτωση χρόνιας φαρμακευτικής αγωγής, ο συνταγογράφων κτηνίατρος πρέπει να αξιολογεί τακτικά το άλογο.

Συγκεκριμένα, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα κατά τη χορήγηση αντιμικροβιακών σε άλογα, ώστε να αντιμετωπιστεί η αντοχή κατά των φαρμάκων. Πρέπει να πραγματοποιείται προσεκτική κτηνιατρική εξέταση που να περιλαμβάνει επαρκείς διαγνωστικές εξετάσεις.

Η φαρμακευτική αγωγή και η θεραπεία των αλόγων πρέπει πάντα να είναι σύμφωνα με τα πρότυπα βέλτιστης πρακτικής και να μην διακινδυνεύουν ποτέ τη συνολική ευζωία του αλόγου. Τυχόν παρενέργειες που σχετίζονται με τη θεραπεία πρέπει να αναφέρονται στην αρμόδια αρχή.

7.6 Τακτική υγειονομική περίθαλψη

Συνιστάται τα άλογα να κάνουν κτηνιατρική εξέταση τουλάχιστον μία φορά το χρόνο. Για τα ηλικιωμένα ή χρόνια άρρωστα άλογα, η εξέταση πρέπει να γίνεται πιο συχνά.

7.6.1 Εμβολιασμός

Συνιστάται ο εμβολιασμός κατά του τετάνου. Τα άλογα είναι πολύ ευαίσθητα στη μόλυνση από το βακτήριο *Clostridium tetani* (τέτανος). Το βακτήριο βρίσκεται συχνά στο έδαφος των εγκαταστάσεων αλόγων. Εισέρχεται στο σώμα μέσω πληγών, όπως μικρές αλλά βαθιές πληγές οι οποίες μπορεί να μην είναι εύκολα ανιχνεύσιμες, ή μέσω του ομφαλού στα νεογννήτα πουλάρια. Παρόλο που τα προσβεβλημένα άλογα μπορεί να επιβιώσουν, ειδικά εάν η ασθένεια διαγνωστεί σε πρώιμη φάση, συχνά πρέπει να υποβληθούν σε ευθανασία για λόγους ευζωίας.

Ο εμβολιασμός κατά της γρίπης ιπποειδών είναι υποχρεωτικός για τα άλογα που συμμετέχουν στους περισσότερους αγώνες και συνιστάται επίσης για άλλα άλογα, ειδικά εκείνα που έρχονται σε συχνή επαφή με άλογα από άλλες εγκαταστάσεις.

Ο εμβολιασμός κατά άλλων ενδημικών ασθενειών ίσως επίσης να χρειάζεται, ανάλογα με τη γεωγραφική τοποθεσία του αλόγου. Συμβουλές σχετικά με αυτό το θέμα πρέπει να πάρετε από έναν κτηνίατρο.

7.6.2 Πρόγραμμα παρακολούθησης ενδοπαρασίτων

Τα εντερικά παράσιτα μπορεί να αποτελέσουν πρόβλημα ευζωίας προκαλώντας απώλεια βάρους, κολικούς ή ακόμη και θάνατο. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα πουλάρια, τα νεαρά άλογα και τα άλογα με εξασθενημένο ανοσοποιητικό σύστημα. Θα πρέπει να θεσπιστεί ένα σχετικό πρόγραμμα παρακολούθησης και στόχευσης σύμφωνα με τις συμβουλές κτηνιάτρου.

Η κατάλληλη πρακτική για τη διαχείριση λιβαδιών ή περιβόλων, ιδίως η συλλογή περιττωμάτων, είναι απαραίτητη για τη μείωση του παρασιτικού φορτίου και πρέπει πάντα να έχει υψηλή προτεραιότητα σε ένα πρόγραμμα παρακολούθησης ενδοπαρασίτων και στοχευμένου αποπαρασιτισμού. Τα άλογα που διατηρούνται μόνιμα σε περιβόλους όπου τα κόπρανα δεν αφαιρούνται τακτικά έχουν αυξημένο κίνδυνο παρασιτικής προσβολής.

Για να αποφευχθεί η ανάπτυξη αντοχής στα ανθελμινθικά, δεν πρέπει να ενθαρρύνεται η χρήση τους σε υγιή ενήλικα άλογα χωρίς να έχουν προηγηθεί εργαστηριακές εξετάσεις ή άλλες σχετικές διαγνωστικές εργασίες για να προσδιοριστεί το φορτίο παρασίτων.

7.6.3 Φροντίδα οπλών

Συνιστάται μόνο οι εκπαιδευμένοι επαγγελματίες να εξονυχίζουν και να πεταλώνουν τα άλογα. Οι οπλές ενός αλόγου πρέπει να εξονυχίζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Η συχνότητα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως η ηλικία, η χρήση και το αν το άλογο είναι πεταλωμένο. Ως κατευθυντήρια γραμμή, τα άλογα που είναι πεταλωμένα πρέπει να εξονυχίζονται και να αλλάζουν πέταλα κάθε 6 - 8 εβδομάδες. Εάν τα άλογα χρησιμοποιούνται για αθλητισμό ή αναψυχή χωρίς πέταλα, οι οπλές πρέπει να επιθεωρούνται μετά τη χρήση για υπερβολική τριβή. Άλλα άλογα, για παράδειγμα φοράδες αναπαραγωγής, πρέπει να ελέγχονται για ανάπτυξη υπερμεγεθών οπλών σε τακτά χρονικά διαστήματα και να εξονυχίζονται σε κατάλληλα διαστήματα για να διατηρούνται οι οπλές σε καλή και υγιή κατάσταση.

Οι οπλές πρέπει να καθαρίζονται και να ελέγχονται για σημάδια ασθένειας ή τραυματισμού, όπως σήψη, ρωγμές ή ξένα σώματα (για παράδειγμα πέτρες) σε κατάλληλα διαστήματα. Εάν υπάρχουν σημάδια προβλημάτων οπλών, όπως χωλότητα, οι οπλές πρέπει να ελέγχονται αμέσως.

7.6.4 Οδοντική φροντίδα

Τα άλογα φθείρουν αργά τα δόντια τους όταν μασούν. Αυτό ίσως προκαλέσει τον σχηματισμό αιχμηρών ακίδων ή οδοντικών άγκιστρων στα δόντια τα οποία θα προκαλέσουν δυσφορία στο άλογο και μπορεί να γίνουν η αιτία για απώλεια βάρους ή περίεργη συμπεριφορά, όπως η αποφυγή ή αντίσταση στη στομίδα και η απότομη κίνηση του κεφαλιού. Ένα άλλο σημάδι οδοντικών προβλημάτων είναι όταν το άλογο ρίχνει κάτω μέρος του φαγητού του κατά την μάσηση.

Τα άλογα μπορεί να έχουν ένα επώδυνο στοματικό ή οδοντικό πρόβλημα χωρίς να εμφανίζουν εμφανή σημάδια δυσφορίας και αρκετά οδοντικά και μη προβλήματα που σχετίζονται με τη στοματική περιοχή και τις διατροφικές συνήθειες μπορεί να αναπτυχθούν κατά τη διάρκεια ζωής ενός αλόγου. Συνιστάται να πραγματοποιείται στοματική εξέταση, όπως ο λεπτομερής έλεγχος των δοντιών, τακτικά και τουλάχιστον ετησίως. Αυτές οι εξετάσεις και τυχόν διορθωτικά μέτρα συνιστάται να πραγματοποιούνται μόνο από εκπαιδευμένους επαγγελματίες.

7.7 Τροφή

Τα άλογα πρέπει να τρέφονται με μια υγιεινή διατροφή επαρκούς ποσότητας για τη διατήρησή τους σε καλή κατάσταση (κανονικό βάρος) και για την αποφυγή υποσιτισμού, κακής κατάστασης ή παχυσαρκίας.

Το γρασίδι είναι μια βασική πηγή τροφής για άλογα και η βόσκηση πρέπει να προσφέρεται σε όλα τα άλογα σε καθημερινή βάση όποτε είναι δυνατόν.

Οι μερίδες τροφής των αλόγων πρέπει να περιέχουν πάντα επαρκή χονδροειδή ζωτροφή όπως σανό, άχυρο, ενσιρωμένο σανό ή ξηρού περιτυλίγματος, εάν δεν τρέφονται πλήρως με βοσκή. Το άλογο θα πρέπει να τρέφεται με τέτοιες μερίδες που να εξασφαλίζεται επαρκής χρόνος μάσησης καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας, καθώς το πεπτικό σύστημα του αλόγου είναι προσαρμοσμένο λίγο-πολύ σε συνεχή πρόσληψη τροφής με υψηλή περιεκτικότητα σε τροφικές ίνες.

Η μάσηση προάγει την παραγωγή σάλιου που εξουδετερώνει τη συνεχή παραγωγή οξέος στο στομάχι. Για την πρόληψη ελκών του στομάχου και την ενίσχυση της υγείας του εντέρου τα άλογα εξαρτώνται από την σχεδόν συνεχή πρόσβαση στη χονδροειδή ζωτροφή.

Φωτογραφία 17. Τα άλογα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε χονδροειδή ζωτροφή τόσο όταν είναι σε στάβλο όσο και σε περιβάλλοντες χωρίς γρασίδι.

Ως κατευθυντήρια γραμμή, η καθημερινή τροφοδοσία χονδροειδούς ζωτροφής θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,2 kg σανού ανά 100 kg αλόγου ή 2 kg σανού ξηρού περιτυλίγματος ανά 100 kg αλόγου, αν και αυτό μπορεί να χρειαστεί να τροποποιηθεί στην περίπτωση αλόγων που είναι επιρρεπή σε αύξηση βάρους ή/και ενδονυχίτιδα.

Η κατανάλωση χονδροειδούς ζωτροφής πρέπει να μοιάζει όσο το δυνατόν περισσότερο με τη φυσική διατροφή ενός αλόγου που βόσκει. Τα άλογα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε χονδραλεσμένη ζωτροφή τόσο όταν στεγάζονται όσο κι όταν βρίσκονται σε περιβάλλοντες ή σε περιοχές χωρίς γρασίδι. Εάν το άλογο περάσει αρκετό χρόνο χωρίς να έχει πρόσβαση σε χονδροειδή ζωτροφή (3-4 ώρες), αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη συνολική υγεία του (π.χ. διάθεση για κολικούς ή έλκη στομάχου) και μπορεί να προκαλέσει την ανάπτυξη μη φυσιολογικών και ανεπιθύμητων στοιχείων συμπεριφοράς (π.χ. μάσηση αντικειμένων ή κατανάλωση άμμου).

Πολλά άλογα μπορούν να ζήσουν μόνο με γρασίδι ή χονδροειδή ζωτροφή, με βιταμίνες και ανόργανα άλατα ως συμπληρώματα, εάν είναι απαραίτητο. Ορισμένες ομάδες όπως τα άλογα αθλητισμού, τα νεαρά, τα άλογα που ακόμη αναπτύσσονται ή τα άλογα που προορίζονται για αναπαραγωγικούς σκοπούς μπορεί να έχουν ανάγκη για κατανάλωση υψηλότερης ενέργειας λόγω του επιπέδου άσκησής τους ή των βασικών αναγκών τους. Επομένως, μπορεί να χρειαστεί να συμπληρωθούν με τροφή υψηλής ενέργειας πυκνότητας (συμπυκνωμένη τροφή).

Φωτογραφία 18. Ορισμένες ομάδες αλόγων μπορεί να χρειαστεί να συμπληρωθούν με τροφή υψηλής ενεργειακής πυκνότητας.

Η τροφή υψηλής ενεργειακής πυκνότητας πρέπει να χορηγείται σε μικρές ποσότητες μοιρασμένες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας (ως κατευθυντήρια γραμμή τουλάχιστον 2-3 γεύματα την ημέρα ανάλογα με την ποσότητα της ζωοτροφής που χορηγείται).

Η ζωοτροφή υψηλής ενεργειακής πυκνότητας δεν πρέπει να χορηγείται αμέσως πριν ή μετά από έντονη άσκηση και η ποσότητα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στο τρέχον επίπεδο εργασίας για το άλογο.

Όλες οι πηγές ζωοτροφής πρέπει να είναι καλής υγιεινής και θρεπτικής ποιότητας και να διατηρούνται υπό υγιεινές συνθήκες. Σκονισμένη, μουχλιασμένη ή χαλασμένη ζωοτροφή δεν πρέπει να δίνεται στα άλογα.

Ο εξοπλισμός σίτισης πρέπει να διατηρείται καθαρός και να τοποθετείται κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί τη ρύπανση.

Οποιαδήποτε αλλαγή τροφής πρέπει να γίνεται σταδιακά μέσα σε κάποιες ημέρες.

Σε ομαδικά συστήματα σταβλισμού ή περίβολους πρέπει να υπάρχει επαρκής χώρος σίτισης για να αποφευχθεί ο ανταγωνισμός και η επιθετικότητα μεταξύ αλόγων.

Χρειάζεται μέριμνα για να προσαρμόζεται η ημερήσια τροφοδοσία με βάση τη βαθμολογία της θρεπτικής κατάστασης του αλόγου. Βλέπε παράρτημα 2 για οδηγίες σχετικά με τη βαθμολογία της θρεπτικής κατάστασης.

Το πρόβλημα των παχύσαρκων αλόγων και των αλόγων που αναπτύσσουν μεταβολικό νόσημα και ενδονυχίτιδα είναι μια σημαντική και αυξανόμενη απειλή για την ευζωία των αλόγων και αποτελεί τόσο σοβαρό κίνδυνο για την υγεία τους όσο είναι και το πολύ χαμηλό βάρος.

7.8 Νερό

Η ανάγκη των αλόγων για νερό εξαρτάται κυρίως από το επίπεδο δραστηριότητας, τη θερμοκρασία περιβάλλοντος και την περιεκτικότητα της τροφής τους σε νερό. Τα άλογα συνήθως πίνουν ποσότητες ίσες με 5 - 10% του σωματικού τους βάρους καθημερινά. Οι θηλάζουσες φοράδες και τα άλογα με υψηλό επίπεδο δραστηριότητας, όπως τα άλογα κούρσας, μπορεί να πίνουν περισσότερο.

Τα άλογα προτιμούν να πίνουν από μια επιφάνεια νερού, αλλά μαθαίνουν χωρίς δυσκολία να πίνουν κι από ποτίστρα. Όταν χρησιμοποιούνται αυτόματα συστήματα πόσης, πρέπει να ελέγχονται καθημερινά και να έχουν ροή νερού περίπου 8 λίτρα ανά λεπτό για να εξασφαλιστεί η επαρκής πρόσληψη νερού από τα άλογα.

Φωτογραφία 19. Τα άλογα προτιμούν να πίνουν από ανοιχτή επιφάνεια νερού

Φωτογραφία 20. Οι ποτίστρες πρέπει να ελέγχονται καθημερινά ως προς την καθαριότητα και τη λειτουργία τους

Τα άλογα πρέπει κατά προτίμηση να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στο νερό και δεν πρέπει να μένουν χωρίς νερό για περισσότερο από τέσσερις ώρες. Αυτό ισχύει και για τα άλογα σε περίβολους και στα λιβάδια. Για να διασφαλιστεί αυτό, πρέπει να λαμβάνονται επιπλέον προφυλάξεις κατά τη διάρκεια των χειμερινών συνθηκών με θερμοκρασίες κάτω από το μηδέν, για παράδειγμα παρέχοντας εξοπλισμό παροχής θερμαινόμενου νερού ή τακτική παροχή υγρού νερού.

Ο εξοπλισμός παροχής νερού πρέπει να διατηρείται καθαρός και να τοποθετείται κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί την ρύπανση του. Σε ομαδικά συστήματα σταβλισμού ή περίβολους και λιβάδια θα πρέπει να υπάρχει επαρκής χώρος για πόση ώστε να αποφεύγεται ο ανταγωνισμός και η επιθετικότητα μεταξύ αλόγων.

8. Χειρισμός και εκπαίδευση

Η ευζωία του αλόγου πρέπει πάντα να είναι πρωταρχικής σημασίας σε όλες τις πτυχές του χειρισμού και της εκπαίδευσής του, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Τα άτομα που είναι υπεύθυνα για τον χειρισμό ή την εκπαίδευση των αλόγων πρέπει να έχουν τις κατάλληλες γνώσεις, εμπειρία και δεξιότητες ώστε να γνωρίζουν και να κατανοούν τη φυσιολογική συμπεριφορά των αλόγων, καθώς και τις εκφράσεις του προσώπου τους και τη γλώσσα του σώματός τους.

Ο χειρισμός των αλόγων πρέπει να ξεκινά από μικρή ηλικία. Ωστόσο, ο χειρισμός αμέσως μετά τη γέννηση θα πρέπει να αποφεύγεται καθώς διαταράσσει το δέσιμο μεταξύ της φοράδας και του πουλαριού. Ο ήπιος χειρισμός (τάισμα/βούρτσισμα) της φοράδας, παρουσία του πουλαριού της, έχει μακροπρόθεσμα αποτελέσματα ως προς το ότι το πουλάρι φοβάται λιγότερο τους ανθρώπους και γίνεται ευκολότερο στο χειρισμό. Τα πουλάρια πρέπει να μάθουν να οδηγούνται με καπίστρι να αγγίζονται σε όλο το σώμα και να σηκώνουν τα πόδια τους.

Οι χειριστές και οι εκπαιδευτές πρέπει πάντα να λαμβάνουν υπόψη τη φυσική αντίδραση φυγής του αλόγου κατά το χειρισμό του.

Η εκπαίδευση για διάφορες δραστηριότητες, όπως ιππασία ή αμαξοδήγηση, δεν πρέπει να αρχίζει πριν το άλογο φτάσει σε ένα στάδιο ανάπτυξης κατά το οποίο είναι σωματικά και διανοητικά ικανό να εκτελεί τις δραστηριότητες χωρίς κίνδυνο τραυματισμού ή δυσφορίας είτε βραχυπρόθεσμα είτε μακροπρόθεσμα. Δεν μπορεί να οριστεί συγκεκριμένη ηλικία για αυτό, καθώς διαφέρει όχι μόνο μεταξύ και εντός φυλών αλλά και ανάλογα με την πειθαρχία, το επίπεδο και την ένταση της εκπαίδευσης.

Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται συνήθως κατά την εκπαίδευση αλόγων είναι η αρνητική και η θετική ενίσχυση καθώς και η κλασική εξαρτημένη μάθηση (δηλαδή, ο σχηματισμός συσχετίσεων μεταξύ οπτικών υποδείξεων). Όταν χρησιμοποιείται αρνητική ενίσχυση (αφαίρεση), ασκείται πίεση στο άλογο, για παράδειγμα μέσω των ηνίων ή των ποδιών ενός αναβάτη και η σωστή συμπεριφορά ανταμείβεται με την παύση της πίεσης. Για να είναι αποτελεσματική αυτή η μέθοδος και να μην προκαλεί σύγχυση, είναι σημαντικό η πίεση να ξεκινά με χαμηλή ένταση και να διατηρείται ή να αυξάνεται σταδιακά έως ότου το άλογο να δείξει την επιθυμητή απόκριση και στη συνέχεια να σταματήσει αμέσως. Στη θετική ενίσχυση (πρόσθεση), το άλογο αποκρίνεται σε μία υπόδειξη, παραδείγματος χάριν μια λεκτική εντολή και μια ανταμοιβή δίνεται αμέσως, όταν το άλογο ανταποκρίνεται σωστά (π.χ. το άλογο έρχεται, όταν το καλέσουν και λαμβάνει ένα καρότο). Όταν χρησιμοποιούνται σωστά με κατάλληλη γνώση και υπομονή και οι δύο μέθοδοι είναι κατάλληλες για να εκπαιδεύσουν τα άλογα στο να δείχνουν τις επιθυμητές αποκρίσεις.

Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι πρέπει να προσαρμόζονται στην ηλικία των αλόγων και στη σωματική και διανοητική τους ικανότητα ώστε να τα προστατεύουν από πόνο, ταλαιπωρία, άγχος, τραυματισμούς και μόνιμη αναπηρία.

Οι ανεπαρκείς ή ακατάλληλες εκπαιδευτικές μέθοδοι μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ευζωία του αλόγου και τέτοιες μέθοδοι οδηγούν επίσης σε επιθετική συμπεριφορά ή συγκρούσεις, κάτι που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του αλόγου και εκείνων που χειρίζονται το άλογο. Οι ακατάλληλες μέθοδοι εκπαίδευσης περιλαμβάνουν επίσης καταστάσεις στις οποίες ο εκπαιδευτής είναι ασυνεπής και δίνει αντιφατικά σήματα στο άλογο. Για παράδειγμα, θα προκαλέσει σύγχυση στο άλογο εάν, όταν ανταποκριθεί σωστά στην πίεση από τη στομίδα ή τα πόδια του αναβάτη, ο αναβάτης δεν σταματήσει την πίεση.

Οι εκπαιδευτικές μέθοδοι πρέπει να στοχεύουν στη σταδιακή ενίσχυση της σωματικής και πνευματικής ικανότητας του αλόγου. Όλοι οι τύποι εκπαίδευσης που μπορεί να βλάψουν το άλογο σωματικά ή ψυχικά ή να προκαλέσουν άγχος ή αγωνία (για παράδειγμα έντονη υπέρκαμψη) θεωρούνται ακατάλληλοι.

Όταν χειρίζεστε και εκπαιδεύετε τα άλογα, μπορεί περιστασιακά να είναι απαραίτητο να τα διορθώσετε, αν παρουσιάζουν ανεπιθύμητη συμπεριφορά. Είναι σημαντικό η αιτία της ανεπιθύμητης συμπεριφοράς να εντοπιστεί και να αφαιρεθεί, εάν είναι δυνατόν. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη διόρθωση της συμπεριφοράς πρέπει να ακολουθεί τις βασικές αρχές της θεωρίας μάθησης, δημιουργώντας το λιγότερο δυνατό άγχος ή πόνο για το άλογο και τα καλύτερα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα.

Σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης, δεν πρέπει ποτέ να ασκείται υπερβολική δύναμη. Είναι ευθύνη του χειριστή ή του αναβάτη να διαθέτει επαρκείς και ενημερωμένες γνώσεις σχετικά με τη θεωρία μάθησης, την εκπαίδευση και τις μεθόδους εκπαίδευσης πριν τα εφαρμόσει σε ένα άλογο.

Η συντροφιά ενός γνωστού και ήρεμου αλόγου είναι συνήθως ευεργετική, όταν ένα άλογο πρέπει να συνηθίσει σε ένα άγνωστο περιβάλλον, για παράδειγμα όταν είναι φορτωμένο για μεταφορά ή έχει εισαχθεί σε ένα νέο περιβάλλον ή σε νέα αντικείμενα.

Τα άλογα είναι κοινωνικά ζώα και προτιμούν να συνυπάρχουν με άλλα άλογα. Εάν τα άλογα πρέπει να διαχωριστούν κοινωνικά, π.χ. για εκπαιδευτικούς σκοπούς, είναι απαραίτητο να τα κάνετε να συνηθίσουν σταδιακά να ανέχονται τον κοινωνικό διαχωρισμό. Το άγχος του διαχωρισμού προκαλεί γενικό άγχος και μειώνει την ικανότητα μάθησης, οπότε το άλογο δεν πρέπει να εκπαιδεύεται για άλλες ικανότητες έως ότου μάθει να είναι μόνο του. Ο κοινωνικός διαχωρισμός πρέπει να ελαχιστοποιείται και να χρησιμοποιείται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς υπό την ανθρώπινη επίβλεψη.

Όλα τα άλογα πρέπει να εκπαιδεύονται για να δένονται για τον απαραίτητο χρόνο ώστε να καλλωπιστούν, να εξονυχιστούν ή πεταλωθούν, να μεταφερθούν κλπ. Τα άλογα πρέπει να εκπαιδεύονται σταδιακά στην πρόσδεση χρησιμοποιώντας τις αρχές της αρνητικής ή συνδυασμένης ενίσχυσης καθώς και παρέα με άλλα, ήρεμα άλογα. Το σχοινί πρέπει να έχει σύστημα γρήγορης απελευθέρωσης. Τα άλογα που δεν έχουν συνηθίσει να δένονται πρέπει να επιβλέπονται.

Πρέπει να δίνεται προσοχή στην επιφάνεια του εδάφους στο οποίο χειρίζονται και εκπαιδεύονται τα άλογα. Πρέπει να είναι σχεδιασμένο και να συντηρείται με τρόπο που να μειώνει τους παράγοντες οι οποίοι θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τραυματισμό.

9. Φαρμακοδιέγερση (Doping)

Η χορήγηση οποιασδήποτε ουσίας ή μεθόδου η οποία έχει σκοπό να τροποποιήσει τεχνητά τις σωματικές ή φυσιολογικές ικανότητες του αλόγου ή να καλύψει προβλήματα υγείας είναι αντίθετη με την ευζωία του αλόγου και με την ηθική της σχέσης αλόγου-ανθρώπου. Οι διεθνείς κώδικες (κούρσες και αθλήματα) ορίζουν λίστες απαγορευμένων ουσιών και μεθόδων.

Αυτό δεν περιλαμβάνει μόνο ακατάλληλη χρήση φαρμάκων αλλά και χειρουργική επέμβαση και άλλες μεθόδους που κρύβουν κλινικά συμπτώματα ή ασθένειες ώστε το άλογο να μπορεί να εκπαιδευτεί και να συμμετέχει σε διαγωνισμούς. Ένα παράδειγμα είναι η ιατρική ή χειρουργική επέμβαση στην ευαισθησία των άκρων.

10. Εξοπλισμός

10.1 Είδη σαγής, ζεύξη κτλ.

Τα εξαρτήματα κι ο εξοπλισμός που χρησιμοποιούνται για το χειρισμό και την εκπαίδευση των αλόγων πρέπει να εφαρμόζονται και να προσαρμόζονται σωστά και να μην προκαλούν βλάβη ή να χρησιμοποιούνται ως μέτρα εξαναγκασμού. Όλος ο εξοπλισμός πρέπει να διατηρείται ασφαλής, λειτουργικός, καθαρός και καλά συντηρημένος. Πρέπει να ελέγχεται πριν από κάθε χρήση.

Θα πρέπει να αποφεύγεται ο υπερβολικός περιορισμός, για παράδειγμα από τα πλαϊνά ηνία κατά τη διάρκεια της συραγωγής του αλόγου ή η πίεση από ένα πολύ σφιχτό επιρρίνιο. Ως κατευθυντήρια γραμμή, θα πρέπει να υπάρχει χώρος τουλάχιστον δύο δακτύλων μεταξύ του επιρρίνιου των ηνίων και του ρινικού οστού του αλόγου. Ειδικοί μετρητές έχουν σχεδιαστεί για τη διευκόλυνση αυτής της μέτρησης.

Ο εξοπλισμός και τα εξαρτήματα όπως μαστίγια, σπιρούνια, διάφοροι τύποι ηνίων και στομίδας κ.λπ. χρησιμοποιούνται για να παρέχουν απτά σήματα στο άλογο. Αυτός ο εξοπλισμός πρέπει να χρησιμοποιείται με προσοχή και υπομονή και δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιείται με βίαιο τρόπο λειτουργώντας ως καταναγκαστικό μέτρο. Είναι ευθύνη του χειριστή ή του αναβάτη να διαθέτει επαρκείς και ενημερωμένες γνώσεις σχετικά με τον εξοπλισμό, τα εξαρτήματα και τη σωστή χρήση τους πριν τα εφαρμόσει σε ένα άλογο.

10.2 Μηχανικός εξοπλισμός

Μηχανικός εξοπλισμός όπως περπατούρες αλόγων και κυλιόμενοι διάδρομοι, χρησιμοποιούνται για την άσκηση αλόγων.

Φωτογραφία 21. Τα άλογα πρέπει να επιβλέπονται από αρμόδιο άτομο ανά πάσα στιγμή όταν ασκούνται σε κυλιόμενο διάδρομο

Αυτός ο εξοπλισμός πρέπει να συντηρείται σε καλή κατάσταση σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή. Θα πρέπει να διαθέτει και ένα κουμπί διακοπής έκτακτης ανάγκης και μια συσκευή η οποία σταματά αυτόματα τον εξοπλισμό, εάν ένα άλογο πέσει ή προσπαθήσει να σταματήσει απότομα. Όταν ο εξοπλισμός είναι σε χρήση, τα άλογα πρέπει να επιβλέπονται από άτομο που έχει την ικανότητα να ενεργεί σωστά σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

10.3 Εξοπλισμός ακινητοποίησης

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να είναι απαραίτητο τα άλογα να ακινητοποιηθούν για την ασφάλεια τη δική τους, των άλλων αλόγων ή εκείνων που τα χειρίζονται. Ως μέσο ακινητοποίησης θα μπορούσε, για παράδειγμα, να χρησιμοποιηθεί χειλοσφιγκτήρας (twitch) ή το δίζυγο ακινητοποίησης για κτηνιατρική θεραπεία ή η ιπποπέδη σε μια φοράδα κατά τη διάρκεια της φυσικής αναπαραγωγής για την προστασία του επιβήτορα. Αυτά τα μέτρα πρέπει να χρησιμοποιούνται προσωρινά και να υπάρχει καλός λόγος για τη χρήση τους.

Όταν ένα άλογο πρέπει να ακινητοποιηθεί, πρέπει να εφαρμόζεται η πιο ήπια μέθοδος και μόνο για τον ελάχιστο απαραίτητο χρόνο. Η ακινητοποίηση δεν πρέπει ποτέ να είναι υποκατάστατο της καλής διαχείρισης, της εκπαίδευσης ή της εξοικείωσης του αλόγου. Όπου είναι απαραίτητο για να διευκολύνεται ο ασφαλής χειρισμός για επείγουσες διαδικασίες, συνιστάται η φαρμακευτική ηρέμηση από κάποιον χειρουργό κτηνίατρο.

10.4 Κουβέρτες

Κατά τους κρύους χειμερινούς μήνες, αδιάβροχες και αεριζόμενες κουβέρτες εξόδου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία των αλόγων από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες.

Φωτογραφία 22. Άλογο με χειμερινή κουβέρτα

Οι ειδικά σχεδιασμένες καλοκαιρινές κουβέρτες παρέχουν κάποια προστασία έναντι εντόμων, αλλά δεν παρέχουν επαρκή προστασία από τη ζέστη.

Εάν χρησιμοποιούνται κουβέρτες, πρέπει να εφαρμόζουν καλά, να ελέγχονται καθημερινά και να είναι κατάλληλου τύπου για τη θερμοκρασία περιβάλλοντος.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι κουβέρτες επηρεάζουν τη φυσική θερμορύθμιση του αλόγου και πρέπει να εξεταστεί εάν ένα άλογο χρειάζεται πραγματικά μία κουβέρτα.

11. Άλογα εργασίας

Όπως με κάθε άλλο άλογο, πρέπει να ικανοποιηθούν οι βασικές τους ανάγκες και να ληφθεί υπόψη η ικανότητα φόρτου εργασίας. Ανατρέξτε στο κεφάλαιο 7.12 σχετικά με την ευζωία των ιπποειδών στον Κώδικα Υγείας Χερσαίων Ζώων του Παγκοσμίου Οργανισμού για την Υγεία των Ζώων για λεπτομερή εξέταση των αναγκών ευζωίας των αλόγων εργασίας.

Φωτογραφία 23. Άλογα εργασίας που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς σκοπούς.

12. Άλογα που χρησιμοποιούνται για αθλητισμό, αναψυχή, τουρισμό

Τα άλογα χρησιμοποιούνται σε διάφορα πλαίσια όπως στον αθλητισμό, στους αγώνες, στην αναψυχή, στον τουρισμό και στη θεραπεία αλλά χρησιμοποιούνται κι ως άλογα εργασίας. Ανεξάρτητα από το πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται ένα άλογο, ισχύουν οι συστάσεις αυτού του οδηγού.

Κατά την αγορά ενός αλόγου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το κόστος συντήρησης του και η προοριζόμενη χρήση του σε σύγκριση με τις δεξιότητες του ατόμου που πρόκειται να το χρησιμοποιήσει (και να το φροντίσει, εάν είναι διαφορετικό άτομο). Συνιστάται τα άτομα που δεν έχουν την κατάλληλη προηγούμενη εμπειρία στη διατήρηση ή εκπαίδευση αλόγου να αναζητούν κατάλληλες συμβουλές πριν από την αγορά ή την ανάληψη της ευθύνης ενός αλόγου.

Ακολουθούν συγκεκριμένα σημεία σχετικά με τις προκλήσεις που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα άλογα ή οι ιδιοκτήτες τους όσον αφορά τον αθλητισμό και τον τουρισμό.

12.1 Αθλητισμός

Οι περισσότεροι αθλητικοί οργανισμοί (ιπποδρομιών, αγώνων ιппασίας, αμαξοδήγησης κτλ.) έχουν πρότυπα ή κώδικες συμπεριφοράς τα οποία έχουν σκοπό να εξασφαλίσουν την ευζωία των αλόγων ενώ αυτά συμμετέχουν σε αγώνες.

Φωτογραφία 24. Υπερπήδηση εμποδίων.

Φωτογραφία 25. Αμαξοδήγηση.

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με το τι εξοπλισμός ή εξαρτήματα μπορεί να χρησιμοποιηθούν (για παράδειγμα μαστίγιο και σπιρούνια), σχετικά με τις μεθόδους εκπαίδευσης και διόρθωσης κατά τη διάρκεια της προθέρμανσης και του αγώνα, σχετικά με το πότε οι έγκυες φοράδες δεν μπορούν πλέον να συμμετέχουν σε αγώνες ή ιπποδρομίες, σχετικά με τη χρήση εξοπλισμού ως μέτρου εξαναγκασμού και σχετικά με τις παράνομες ουσίες ή μεθόδους (ντόπινγκ).

Τα άλογα πρέπει πάντα να είναι κατάλληλα για την αγωνιστική εργασία που τους ζητείται να κάνουν. Κανένα άλογο δεν πρέπει να συμμετέχει σε αγώνες ή ιπποδρομίες μέχρι η εκπαίδευση να το προετοιμάσει ψυχικά και σωματικά.

12.2 Τουρισμός

Τα άλογα χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο του τουρισμού με διάφορους τρόπους. Σχετικά παραδείγματα είναι πορεία με άλογα, όπως η μεταφορά τουριστών σε τοποθεσίες ενδιαφέροντος με ή χωρίς οδηγό, τα άλογα άμαξας τα οποία χρησιμοποιούνται για τουριστικές περιηγήσεις σε αξιοθέατα, τα διάφορα είδη που χρησιμοποιούνται ως κατοικίδια κτλ.

Φωτογραφία 26. Άλογα άμαξας που χρησιμοποιούνται στον τουρισμό.

Οι τουρίστες μπορεί να μην έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με τα άλογα για να εντοπίσουν προβλήματα ευζωίας, μπορεί να μην βλέπουν την ευζωία του αλόγου ως δική τους ευθύνη ή μπορεί να αγνοήσουν αυτό που βλέπουν επειδή θέλουν να κάνουν περιοδεία στα αξιοθέατα. Είναι επομένως απαραίτητο για την ευζωία αυτών των αλόγων τα άτομα που είναι υπεύθυνα για αυτά να έχουν την απαραίτητη γνώση, ικανότητα και προθυμία να διασφαλίσουν ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες των αλόγων, όπως η ανάγκη για ξεκούραση, νερό, τροφή, προστασία από τις κακές καιρικές συνθήκες, σωστά εφαρμοσμένο εξοπλισμό και κατάλληλη φροντίδα σπλών.

12.2.1 Άλογα άμαξας

Τα άλογα άμαξας συχνά εργάζονται πολλές ώρες και ταξιδεύουν σε μεγάλες αποστάσεις. Κατά τη διάρκεια της ημέρας κατά την ανάπαυσή τους, τα άλογα άμαξας πρέπει να παραμένουν σε σκιά ή να έχουν πρόσβαση σε κάποιο καταφύγιο το οποίο τα προστατεύει από τον ήλιο, τη βροχή ή το χιόνι και να τους παρέχεται χονδροειδής τροφή και φρέσκο, καθαρό νερό. Πρέπει να παρέχονται μεμονωμένοι κουβάδες νερού, καθώς οι κοινόχρηστες ποτίστρες νερού μπορούν να αυξήσουν τον κίνδυνο εξάπλωσης κάποιας νόσου.

Ιδανικά, κατά τη διάρκεια αυτών των περιόδων ανάπαυσης, θα πρέπει επίσης να χαλαρώνουν ή εάν χρειάζεται να αφαιρείται κάθε σφιχτός εξοπλισμός ζεύξης. Πρέπει να δίνεται προσοχή ώστε η άμαξα να μην είναι υπερφορτωμένη και οι τροχοί και ο εξοπλισμός ζεύξης να είναι σε καλή κατάσταση ώστε να μην επιβαρύνεται υπερβολικά το άλογο. Το βάρος που μπορεί να τραβήξει ένα άλογο εξαρτάται κάθε φορά από το έδαφος, την τοπογραφία, την κατάσταση του αλόγου και την εμπειρία του. Είναι απαραίτητο όλοι οι εξοπλισμοί ζεύξης να εφαρμόζουν σωστά και το φορτίο να είναι ισορροπημένο.

13. Ακρωτηριασμοί και τριμάρισμα

13.1 Κοπή της ουράς, τριμάρισμα και διατομή

Η κοπή της ουράς και η διατομή των τενόντων με σκοπό την αλλαγή της ουράς του αλόγου πρέπει να αποθαρρύνονται έντονα. Οποιαδήποτε κοπή της ουράς αλόγων πρέπει να πραγματοποιείται μόνο για κτηνιατρικούς λόγους. Πρέπει επίσης να αποθαρρύνεται το τριμάρισμα στα μουστάκια των αλόγων και στις εσωτερικές τρίχες του αυτιού.

Φωτογραφία 27 και 28. Η κοπή ουράς και η σήμανση με πυρακτωμένο σίδερο πρέπει να αποθαρρύνονται.

13.2 Άλλοι ακρωτηριασμοί

Δεν πρέπει να γίνονται άλλοι ακρωτηριασμοί σε άλογα, εκτός από τον ευνουχισμό, ο οποίος πρέπει να πραγματοποιείται μόνο από κτηνίατρο υπό ηρέμηση και τοπική αναισθησία ή υπό γενική αναισθησία, και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να γίνεται ταυτόχρονα και αναλγησία διαρκείας. Η σήμανση με πυρακτωμένο σίδερο πρέπει να αποθαρρύνεται. Εάν πραγματοποιηθεί με ψυκτικό μέσο πρέπει να γίνει επαγγελματικά.

14. Αναπαραγωγή

14.1 Υπεύθυνη αναπαραγωγή

Οι ιδιοκτήτες έχουν τεράστια ευθύνη όταν σκέφτονται το αν θα αναπαραχθεί το άλογό τους ενώ θα πρέπει να εξετάζουν γιατί επιθυμούν την αναπαραγωγή του ίδιου αλόγου κι όχι την αγορά νέου αλόγου ή τον επαναπατρισμό του αλόγου σε μία οικογένεια. Εάν αναπαραχθούν πάρα πολλά άλογα χωρίς να προορίζονται για κάποια χρήση, αυτό θα δημιουργήσει πλεόνασμα ανεπιθύμητων αλόγων που θα συμβάλουν στην μείωση της ευζωίας. Οι ιδιοκτήτες θα πρέπει να εξετάσουν εάν είναι σκόπιμο να αναπαράγουν από τη φοράδα ή τον επιβήτορα τους και να προσπαθήσουν όσο περισσότερο γίνεται να διασφαλίσουν ότι αναπαράγουν απογόνους ποιότητας με επιθυμητά χαρακτηριστικά που είναι χρήσιμα. Μπορεί να μην είναι προς το συμφέρον της φοράδας να χρησιμοποιηθεί για αναπαραγωγή. Δεν πρέπει να αναπαράγονται άλογα με κληρονομικές διαταραχές, κακή διάπλαση, ανεπιθύμητες ιδιοσυγκρασίες ή αυτά που είναι επιρρεπή σε τραυματισμούς, εάν είναι πιθανό ότι τα ανεπιθύμητα χαρακτηριστικά θα μεταδοθούν σε κάποιον απόγονο ή ότι η ευημερία της φοράδας μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο κατά τη διάρκεια της κύησης. Οι ιδιοκτήτες που σκοπεύουν να πουλήσουν κάποιον απόγονο πρέπει να κατανοούν την αγορά καθώς και το κόστος και τους πόρους που σχετίζονται με την αναπαραγωγή ενώ πρέπει επίσης να είναι σίγουροι ότι θα μπορέσουν να βρουν έναν υπεύθυνο ιδιοκτήτη να αγοράσει το πουλάρι όταν αυτό απογαλακτιστεί.

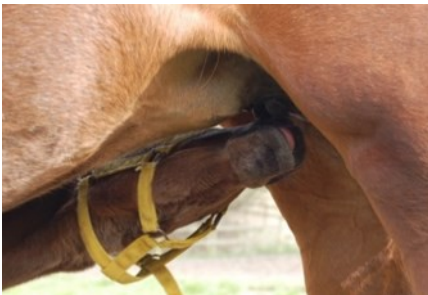
14.2 Μέθοδοι αναπαραγωγής

Τα άλογα δεν πρέπει να αναπαράγονται με τρόπο που μπορεί να τα ταλαιπωρήσει. Τα άλογα με κληρονομική νόσο, ελαττώματα ή άλλα χαρακτηριστικά που μπορεί να προκαλέσουν πόνο, δυσφορία ή άλλα ελαττώματα στους απογόνους δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για αναπαραγωγή. Επίσης, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται τα άλογα που είχαν δυσκολία στη γέννηση ή έχουν παράξει απογόνους που γεννήθηκαν νεκροί.

Τα θηλυκά άλογα μπορεί να γίνουν σεξουαλικά ώριμα όταν γίνουν περίπου ενάμισι έως δύο ετών. Ωστόσο, εάν αναπαραχθούν τόσο νωρίς, αυτό μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ανάπτυξή τους, επομένως η αναπαραγωγή δεν πρέπει να αρχίσει έως ότου η φοράδα είναι τουλάχιστον τριών έως τεσσάρων ετών. Η γονιμότητα της φοράδας αρχίζει να μειώνεται σε ηλικία περίπου 15 ετών. Πρέπει πάντα να συμβουλευέστε κτηνίατρο πριν την αναπαραγωγή ηλικιωμένης φοράδας ή οποιασδήποτε φοράδας με ιστορικό δύσκολης κύησης.

14.3 Τοκετός και απογαλακτισμός

Η φοράδα πρέπει να παραμένει στο περιβάλλον όπου πρόκειται να πραγματοποιηθεί ο τοκετός, περίπου ένα μήνα πριν πραγματοποιηθεί, ώστε να παράγει αντισώματα σχετικά με το περιβάλλον αυτό. Οι φοράδες αναπαραγωγής πρέπει πάντα να εμβολιάζονται τακτικά σύμφωνα με το πρωτόκολλο ώστε τα εμβόλια να έχουν επαρκές επίπεδο αντισωμάτων. Ο εμβολιασμός κατά του Ερπητοϊού τύπου 1 και 4 πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ανάλογα με την κατάσταση της νόσου στο μέρος όπου διατηρούνται τα άλογα. Τα αντισώματα μεταφέρονται στο πουλάρι μέσω του πρωτογάλακτος (γάλα πλούσιο σε αντισώματα που είναι διαθέσιμο αμέσως μετά τον τοκετό).

Φωτογραφία 29 και 30. Τα πουλάρια πρέπει να πίνουν πρωτόγαλα μέσα σε λίγες ώρες μετά τη γέννηση και θα πρέπει να τους δίνεται χρόνος σε περίβολο ή βοσκότοπο από την πρώτη ημέρα.

Το πρωτόγαλα προστατεύει το πουλάρι από πιθανούς παράγοντες ασθένειας στο περιβάλλον. Είναι επομένως ζωτικής σημασίας το πουλάρι να πίνει γάλα από τη φοράδα μέσα σε λίγες ώρες από τη γέννηση. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό, για παράδειγμα λόγω ενός προβλήματος με τη φοράδα, τότε θα πρέπει να συμβουλευτείτε έναν κτηνίατρο χωρίς καθυστέρηση.

Η επιπλοκή τοκετού είναι μια κτηνιατρική κατάσταση έκτακτης ανάγκης: η γέννηση πρέπει να παρακολουθείται για να επαληθευθούν τα φυσιολογικά στάδια τοκετού, ενώ εάν παρατηρηθούν τυχόν δυσκολίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, πρέπει να καλέσετε κτηνίατρο.

Εάν η γέννα δεν γίνει έξω σε κάποιο βοσκότοπο, η φοράδα και το πουλάρι πρέπει να περάσουν κάποιο χρόνο σε περίβολο από την πρώτη ημέρα. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα για να διασφαλιστεί ότι ο φράκτης είναι καθαρά ορατός στο πουλάρι, κάτι που μπορεί να μην ισχύει για τους ηλεκτρικούς φράκτες, επομένως θα πρέπει να γίνουν εναλλακτικές ρυθμίσεις. Το ύψος του πουλαριού πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη για να διασφαλιστεί ότι η περίφραξη θα είναι ασφαλής.

Ο απογαλακτισμός είναι μια αγχωτική εμπειρία τόσο για τη φοράδα όσο και για το πουλάρι και πρέπει να πραγματοποιείται κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί το άγχος. Απόκριση στις εκδηλώσεις άγχους φαίνεται να είναι χαμηλότερη όταν τα πουλάρια απογαλακτίζονται σταδιακά και τους επιτρέπεται να έχουν κοινωνική επαφή με άλλα πουλάρια και ενήλικα άλογα.

Τα οικόσιτα άλογα συνήθως απογαλακτίζονται πρόωρα σε σύγκριση με τη φυσική ηλικία απογαλακτισμού στους 10-11 μήνες. Κατά προτίμηση, ο απογαλακτισμός δεν πρέπει να πραγματοποιείται πριν το πουλάρι φτάσει σε ηλικία έξι μηνών. Μετά τον απογαλακτισμό, το νεαρό άλογο πρέπει να διατηρείται σε ομάδες με άλλα άλογα και κατά προτίμηση με τουλάχιστον ένα ενήλικο άλογο.

15. Αξιολόγηση της ευζωίας των αλόγων

Οι ιδιοκτήτες αλόγων, οι φύλακες ή εκείνοι που είναι υπεύθυνοι για τις εγκαταστάσεις όπου διατηρούνται τα άλογα, ίσως επιθυμούν να αξιολογηθεί η ευζωία των αλόγων υπό την ευθύνη τους. Για το σκοπό αυτό έχει αναπτυχθεί ένα πρωτόκολλο ([Πρωτόκολλο AWIN για την αξιολόγηση της ευζωίας των αλόγων](#)). Είναι

σημαντικό να σημειωθεί ότι η σωστή χρήση αυτού του πρωτοκόλλου απαιτεί επαρκώς εκπαιδευμένους αξιολογητές. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι μια τέτοια αξιολόγηση δεν μπορεί να αντικαταστήσει την καθημερινή επιθεώρηση ή την κλινική εξέταση, όταν υπάρχει υποψία ή αναγνώριση ασθένειας ή τραυματισμού.

16. Συλλογισμοί που πρέπει να ληφθούν υπόψη για το τέλος της ζωής τους

Αν και ένας μικρός αριθμός αλόγων πεθαίνει από φυσικές αιτίες ή ατυχήματα, οι περισσότεροι ιδιοκτήτες αλόγων κάποια στιγμή θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τη δύσκολη απόφαση να τερματίσουν τη ζωή του αλόγου τους.

Οι επιλογές είναι η θανάτωση ή η σφαγή. Η σφαγή είναι μια επιλογή στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, εκτός εάν το άλογο έχει δηλωθεί ότι δεν προορίζεται για σφαγή προς ανθρώπινη κατανάλωση. Αυτό θα είναι σημειωμένο στο Διαβατήριο Αλόγων (βλ. 7.2 Ταυτοποίηση και καταγραφή). Η θανάτωση συνήθως πραγματοποιείται στις εγκαταστάσεις όπου διατηρείται το άλογο, ενώ η σφαγή περιλαμβάνει μεταφορά μικρότερης ή μεγαλύτερης απόστασης και ίσως ακόμη μέσω μιας υπαίθριας αγοράς. Πριν ληφθεί η απόφαση για σφαγή, είναι απαραίτητο να εκτιμηθεί εάν το άλογο είναι σε κατάσταση κατάλληλη για το προοριζόμενο ταξίδι στο σφαγείο. Επιπλέον, για λόγους ευζωίας των ζώων, τα μεγάλα ταξίδια για τη μεταφορά αλόγων για σφαγή πρέπει να αποφεύγονται ή να περιορίζονται όσο το δυνατόν περισσότερο.

Η θανάτωση πρέπει πάντα να γίνεται όταν ένα άλογο υποφέρει και δεν ανταποκρίνεται στη θεραπεία ή όταν ένα άλογο έχει χρόνια και ανίατη κατάσταση η οποία προκαλεί πόνο ή δυσφορία.

Ένα άλογο δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να εγκαταλείπεται ή να αφήνεται να υποφέρει.

Παράρτημα 1

Γλωσσάριο

Για τους σκοπούς αυτού του οδηγού χρησιμοποιούνται οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) Με τον όρο **οσφρητική υπόδειξη** νοείται ένα χημικό σήμα που λαμβάνει το οσφρητικό σύστημα το οποίο αποτελεί ένα εισερχόμενο σήμα που λαμβάνεται μέσω της μύτης
- β) Ο όρος **ιπποπέδη** (παστούρωμα) δηλώνει μια συσκευή η οποία περιορίζει την κίνηση των αλόγων. Συνήθως αποτελείται από δύο δερμάτινους ιμάντες δεμένους γύρω από τα πόδια του αλόγου οι οποίοι συνδέονται με μια μικρή αλυσίδα ή σχοινί. Όταν χρησιμοποιείται σε λιβάδια, η ιπποπέδη τοποθετείται στα μεσοκύνια των μπροστινών ποδιών του αλόγου και έτσι επιτρέπουν στο άλογο μόνο να κινείται αργά σε σχετικά μικρές αποστάσεις. Η ιπποπέδη μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως εξοπλισμός ακινητοποίησης, πχ. για να αποτρέψει μια φοράδα από το να κλοτσήσει τον επιβήτορα κατά τη διάρκεια της φυσικής αναπαραγωγής. Σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να τοποθετηθεί γύρω από τα μεσοκύνια ή τους ταρσούς της φοράδας με ένα σχοινί, το οποίο θα περνά μεταξύ των μπροστινών ποδιών της με έναν ιμάντα γύρω από τον τράχηλο.
- γ) Η **πρόσδεση** είναι το δέσιμο ενός αλόγου με ένα μακρύ σχοινί ή αλυσίδα σε λιβάδι με σκοπό να αποτραπεί η διαφυγή του, εάν στο λιβάδι δεν υπάρχει κατάλληλος φράχτης. Το σχοινί συνδέεται με το χαλινάρι ή τον ιμάντα τραχήλου του αλόγου στο ένα άκρο και έναν πάσσαλο καρφωμένο στο έδαφος στο άλλο άκρο.
- δ) **Περίβολος** δηλώνει έναν περιφραγμένο χώρο όπου τα άλογα συγκεντρώνονται για άσκηση με ή χωρίς γρασίδι.
- ε) Το **λιβάδι** δηλώνει μια περιοχή καλλιεργήσιμης έκτασης με γρασίδι όπου τα άλογα μπορούν να λάβουν όλη την καθημερινή τους τροφή ή μέρος αυτής, ανάλογα με το χρόνο που ξοδεύουν σε λιβάδια και ανάλογα με την ποιότητά τους.
- στ) Ο όρος **βιοασφάλεια** δηλώνει ένα σύνολο πρακτικών που χρησιμοποιούνται για να αποτραπεί η εισαγωγή λοιμωδών οργανισμών σε ένα κοπάδι και η μετάδοσή τους μεταξύ των ζώων.
- ζ) Ως **θανάτωση** ορίζεται οποιαδήποτε ηθελημένη διαδικασία η οποία προκαλεί το θάνατο ενός ζώου, όπως η σφαγή που αποτελεί τη θανάτωση ενός ζώου προς ανθρώπινη κατανάλωση.
- η) Ο **διαχωρισμός λόγω τραυματισμού** σημαίνει προσωρινό φυσικό διαχωρισμό ενός τραυματισμένου αλόγου από την επαφή με άλλα άλογα ώστε να αποτραπεί περαιτέρω τραυματισμός και να διατηρηθεί το άλογο σε ηρεμία. Για να αποφευχθεί το ψυχολογικό άγχος, το άλογο πρέπει να μπορεί να βλέπει, να ακούει και, εάν είναι δυνατόν, να έχει μερική φυσική επαφή με άλλα άλογα.
- θ) Ο όρος **καρραντίνα** δηλώνει μια χρονική περίοδο κατά την οποία ένα ζώο που μπορεί να έχει μια ασθένεια διατηρείται μακριά από άλλα ζώα, έτσι ώστε η ασθένεια να μην μπορεί να εξαπλωθεί.

Παράρτημα 2

Βαθμολογία θρεπτικής κατάστασης

Πηγή: AWIN, 2015. Πρωτόκολλο AWIN για την αξιολόγηση της ευζωίας των αλόγων. DOI: 10.13130/AWIN HORSES 2015

Η βαθμολογία θρεπτικής κατάστασης είναι μια τυποποιημένη μέθοδος για την αξιολόγηση της ποσότητας λίπους στο σώμα ενός αλόγου. Η θρεπτική κατάσταση μπορεί να επηρεαστεί από διάφορους παράγοντες όπως η διαθεσιμότητα τροφής, οι αναπαραγωγικές δραστηριότητες, ο καιρός, η απόδοση ή οι δραστηριότητες εργασίας, τα παράσιτα, τα οδοντικά προβλήματα, οι ασθένειες και οι πρακτικές σίτισης.

Πώς να κάνετε αξιολόγηση [Ατομικά]

Ξεκινήστε με μια γενική οπτική επιθεώρηση από την πλευρά του αλόγου και αξιολογήστε το λίπος/μύες που καλύπτουν τον τράχηλο, τα πλευρά, την ωμοπλάτη, τη ράχη, την κοιλιά και τη λεκάνη. Σταθείτε σε μια ασφαλή απόσταση πίσω από το άλογο και αξιολογήστε τις εναποθέσεις/αποθήκες λίπους γύρω από τους κοκκυγικούς σπονδύλους του αλόγου, αξιολογήστε το σχήμα του πεισινού, την ορατότητα της σπονδυλικής στήλης και του ισχιακού οστού.

Πώς να βάλετε βαθμολογία

Χρησιμοποιήστε το Σύστημα Βαθμολογίας Θρεπτικής Κατάστασης (Body Condition Score System) των Carrol και Huntington (1988 Equinevet j, 20(1) 41-45) με κλίμακα από 1 έως 5. Αυτό το σύστημα χρησιμοποιείται για κάθε φυλή και σκοπό χρήσης.

Βαθμολογία 1

Τράχηλος: τράχηλος προβατίνας, στενός και χαλαρός στη βάση του.

Σπονδυλική στήλη και πλευρά: πλευρά εύκολα ορατά, προεξέχουσα ραχοκοκαλιά με το δέρμα βυθισμένο και στις δύο πλευρές.

Πύελος: προεξέχουσα λεκάνη και προεξέχων πεισινός, βυθισμένοι γλουτοί αλλά ελαστικό δέρμα, βαθιά κοιλότητα κάτω από την ουρά

Βαθμολογία 2

Τράχηλος: στενός αλλά σφιχτός

Σπονδυλική στήλη και πλευρά: πλευρά ελαφρώς ορατά, ραχοκοκαλιά καλυμμένη αλλά η σπονδυλική στήλη μπορεί να γίνει αισθητή

Πύελος: επίπεδοι γλουτοί εκατέρωθεν της σπονδυλικής στήλης, πεισινός σαφώς καθορισμένος με λίγο λίπος, ελαφρά κοιλότητα κάτω από την ουρά

Βαθμολογία 3

Τράχηλος: χωρίς ακρολοφία τραχήλου (εκτός από τους επιβήτορες), σφιχτός

Σπονδυλική στήλη και πλευρά: πλευρά ελαφρώς καλυμμένα και εύκολα αισθητά, χωρίς αυλάκι κατά μήκος της ράχης, σπονδυλική στήλη καλά καλυμμένη, αλλά μπορεί να γίνει αισθητή

Πύελος: καλύπτεται από λίπος και είναι στρογγυλεμένη, χωρίς αυλάκι, εύκολα αισθητή

Βαθμολογία 4

Τράχηλος: ελαφρά ακρολοφία τραχήλου, φαρδύς και σφιχτός

Σπονδυλική στήλη και πλευρά: πλευρά καλά καλυμμένα

Πύελος: αυλάκι παράλληλα της ουράς, λεκάνη καλυμμένη από μαλακό λίπος, χρειάζεται σταθερή πίεση για να γίνει αισθητή

Βαθμολογία 5

Τράχηλος: ορατή ακρολοφία, πολύ φαρδύς και σφιχτός με εναποθέσεις λίπους

Σπονδυλική στήλη και πλευρά: πλευρά πλήρως καλυμμένα, δεν μπορούν να γίνουν αισθητά, βαθύ αυλάκι κατά μήκος της ράχης, ράχη φαρδιά και επίπεδη

Πύελος: βαθύ αυλάκι παράλληλα της ουράς, δέρμα τεντωμένο, λεκάνη πλήρως καλυμμένη, δεν μπορεί να γίνει αισθητή

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε επίσης <http://www.worldhorsewelfare.org/Right-Weight>.